

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1. แนวคิดเรื่องคุณภาพ
2. แนวคิดเรื่องการบริหารคุณภาพ
3. มาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001: 2000

แนวคิดเรื่องคุณภาพ²

ความหมายของคุณภาพ ถูกกำหนดจากลูกค้าในความหมายต่างๆ กันดังนี้

ความสอดคล้องกับข้อกำหนดหรือมาตรฐาน หมายถึง คุณสมบัติของสินค้าหรือบริการตรงตามที่ลูกค้าต้องการ โดยที่สินค้าหรือบริการสามารถปฏิบัติงานได้ตามที่ผู้ผลิตตกลงกับลูกค้าในรายละเอียดข้อกำหนดหรือมาตรฐานของสินค้าหรือบริการ

ความเหมาะสมกับการใช้งาน หมายถึง สินค้าหรือบริการถูกออกแบบให้สะดวกในการใช้งานสำหรับลูกค้า แต่ไม่ได้หมายความว่าทำได้ตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานเสมอไป

คุณค่า หมายถึง ความคุ้มค่าของสินค้าหรือบริการที่ปกติลูกค้าจะประเมินคุณภาพโดยพิจารณาจากการทำงานหรือผลตอบแทนของสินค้าหรือบริการที่ได้รับว่าเหมาะสมกับราคาที่จ่ายไปหรือไม่ ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปตามความคาดหวังของลูกค้าก่อนที่จะซื้อสินค้าหรือบริการ

องค์กรต่างๆ จึงให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพมาก เนื่องจากเป็นเรื่องที่ส่งผลต่อการดำเนินงานธุรกิจหรือการดำเนินงานในระยะยาว

แนวคิดเรื่องการบริหารคุณภาพ³

ระบบการบริหารคุณภาพได้เกิดขึ้นและมีพัฒนาการเรื่อยมา การบริหารคุณภาพเป็นที่รู้จักและยอมรับกันอย่างกว้างขวาง เช่นการควบคุมคุณภาพ (Quality Control-QC) การประกันคุณภาพ

² Lee J.Krajewski, Operations management :strategy and analysis (5th ed., New York: Addison-wesley longmand, 1988) p.215.

³ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย (ลำปาง) จำกัด, เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่องการบริหารคุณภาพ, มิถุนายน 2543, หน้า 5

(Quality assurance-QA) และระบบบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management-TQM)

การควบคุมคุณภาพ (Quality Control-QC) ได้พัฒนาขึ้นครั้งแรกในประเทศญี่ปุ่น โดยอาศัยพื้นฐานทางทฤษฎีการบริหารงานที่แพร่หลายในสหรัฐอเมริกา ก่อน เนื่องจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ญี่ปุ่นแพ้สงคราม เมื่อสงครามสงบลงแล้ว ญี่ปุ่นได้ฟื้นฟูประเทศโดยพยายามผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงแต่ราคาไม่แพงนัก เพื่อเป็นสินค้าส่งออก นำรายได้เข้าประเทศ ความตระหนักถึงคุณภาพ ทำให้ญี่ปุ่นมีการพัฒนาเทคนิคการบริหารที่เรียกว่า การควบคุมคุณภาพ (Quality control) ขึ้นมา

แนวคิดการควบคุมคุณภาพ มุ่งเน้นวิธีการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดหรือมาตรฐาน

การประกันคุณภาพ (Quality Assurance-QA) ISO 8402 ซึ่งเป็นมาตรฐานนิยามศัพท์การบริหารคุณภาพและการประกันคุณภาพ ให้ความหมายของการประกันคุณภาพคือ กิจกรรมทั้งหมดที่เกิดจากการวางแผนและเป็นระบบ ที่จำเป็นต่อการสร้างความมั่นใจอย่างเพียงพอว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการจะมีคุณภาพที่ตอบสนองความพอใจของลูกค้า

การประกันคุณภาพเป็นหลักการหนึ่งในการสร้างระบบคุณภาพตามอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การควบคุมกระบวนการการผลิตทุกขั้นตอนให้ได้ตามมาตรฐาน ตั้งแต่ควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบที่นำเข้าสู่กระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้าย เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์สุดท้ายมีคุณภาพตามข้อตกลงกับลูกค้า

ระบบบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management-TQM) มีหลักการที่สำคัญประกอบด้วย

- ◆ การมุ่งสร้างให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดแก่ลูกค้า
- ◆ การมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคน ทุกระดับ
- ◆ การมุ่งพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สำหรับคำนิยามความหมายของ TQM มีผู้ให้นิยามไว้หลายท่าน ดร.จูรัน (Juran, Joseph M.) ได้กล่าวไว้ว่าเกณฑ์การตัดสินรางวัล The Malcolm Baldrige National Quality Award ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่พัฒนาขึ้นมาโดย National Institute for Standards and Technology (NIST) เป็นนิยามของ TQM ที่ดีที่สุดและสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งประกอบด้วย 7 หัวข้อใหญ่ คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล 3) การวางแผนคุณภาพเชิงยุทธศาสตร์ 4) การบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5) การบริหารคุณภาพของกระบวนการ 6) ผลลัพธ์เชิงปฏิบัติและเชิงคุณภาพ 7) การให้ความสนใจแก่ลูกค้าและความพึงพอใจของลูกค้า

มาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001:2000 ได้นำหลักการของ TQM มาใช้โดยกำหนดเป็นข้อกำหนดให้ชัดเจนมากขึ้นกว่ามาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002:1994

มาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001:2000

ความเป็นมาของมาตรฐาน ISO 9000⁴

ISO 9000 เป็นอนุกรมมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ (Quality Management System Standard) ซึ่งพัฒนาและทบทวนโดยคณะกรรมการวิชาการ คณะที่ 176 (ISO/TC 176: Quality management and quality assurance)

อนุกรมมาตรฐาน ISO 9000 นี้ประกาศใช้ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1987 (ISO 9000:1987) ถือเป็นอนุกรมมาตรฐาน ISO 9000 ฉบับที่ 1 และกำหนดไว้ทุกๆ 5 ปีจะมีการทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานอนุกรมใหม่

อนุกรมมาตรฐาน ISO 9000:1987 ได้มีการปรับปรุงครั้งที่ 1 ในปี ค.ศ.1990 และประกาศใช้เป็นอนุกรมมาตรฐาน ISO 9000 ฉบับที่ 2 ในปี ค.ศ.1994 (ISO 9000:1994)

ในปี ค.ศ.1996 ได้เริ่มปรับปรุงมาตรฐานเป็นครั้งที่ 2 และได้แก้ไขเพื่อประกาศใช้เป็นอนุกรมมาตรฐาน ISO 9000 ฉบับที่ 3 อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ.2000 (ISO 9000:2000)

สาเหตุใหญ่ที่ทำให้มีการพิจารณาทบทวนและแก้ไขอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 เพื่อประกาศใช้เป็นฉบับที่ 3 เกิดขึ้นจาก “ความต้องการของผู้ใช้อนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994” ที่พบปัญหาและความยุ่งยากในการนำมาตรฐานไปประยุกต์ใช้ ซึ่งปัญหาที่พบได้แก่

1. ภาษาที่ใช้ในอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 เข้าใจยาก และใช้ศัพท์ที่พบมากในอุตสาหกรรมการผลิตมากกว่าภาคบริการ ทำให้ภาคบริการนำไปประยุกต์ใช้ลำบาก
2. ข้อกำหนดในอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 ว่าด้วยเรื่องข้อกำหนด (Requirements) จัดเรียงกันอย่างไม่เป็นหมวดหมู่และข้อกำหนดส่วนใหญ่เสมือนจะเป็นเอกเทศต่อกัน
3. อนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 เน้นที่การต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อกำหนดแต่ละข้อที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นประการสำคัญ แต่ไม่ได้สรุปให้เห็นภาพรวมอย่าง

⁴ วิจารณ์ สิมะ โชคดี, ISO 9000:2000 (กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2544), หน้า 1-5.

ชัดเจนว่าองค์กรที่นำมามาตรฐานไปปฏิบัติใช้จะได้รับประโยชน์ที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมอย่างไรบ้างและไม่ได้กล่าวถึงผลที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) และสังคม (Society)

4. อนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 ไม่สะดวกที่จะนำไปใช้กับมาตรฐานระบบการบริหารจัดการอื่นๆ เช่น มาตรฐานการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001:1996) เนื่องจากมีการจัดเรียงรูปแบบของข้อกำหนดที่มีลักษณะแตกต่างกันเป็นต้น

ดังนั้นผลจากการพิจารณาทบทวนใหม่ โดยพิจารณาถึงความต้องการของผู้นำมามาตรฐานไปปฏิบัติเป็นหลักการสำคัญ ทำให้ได้อนุกรมมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000:2000

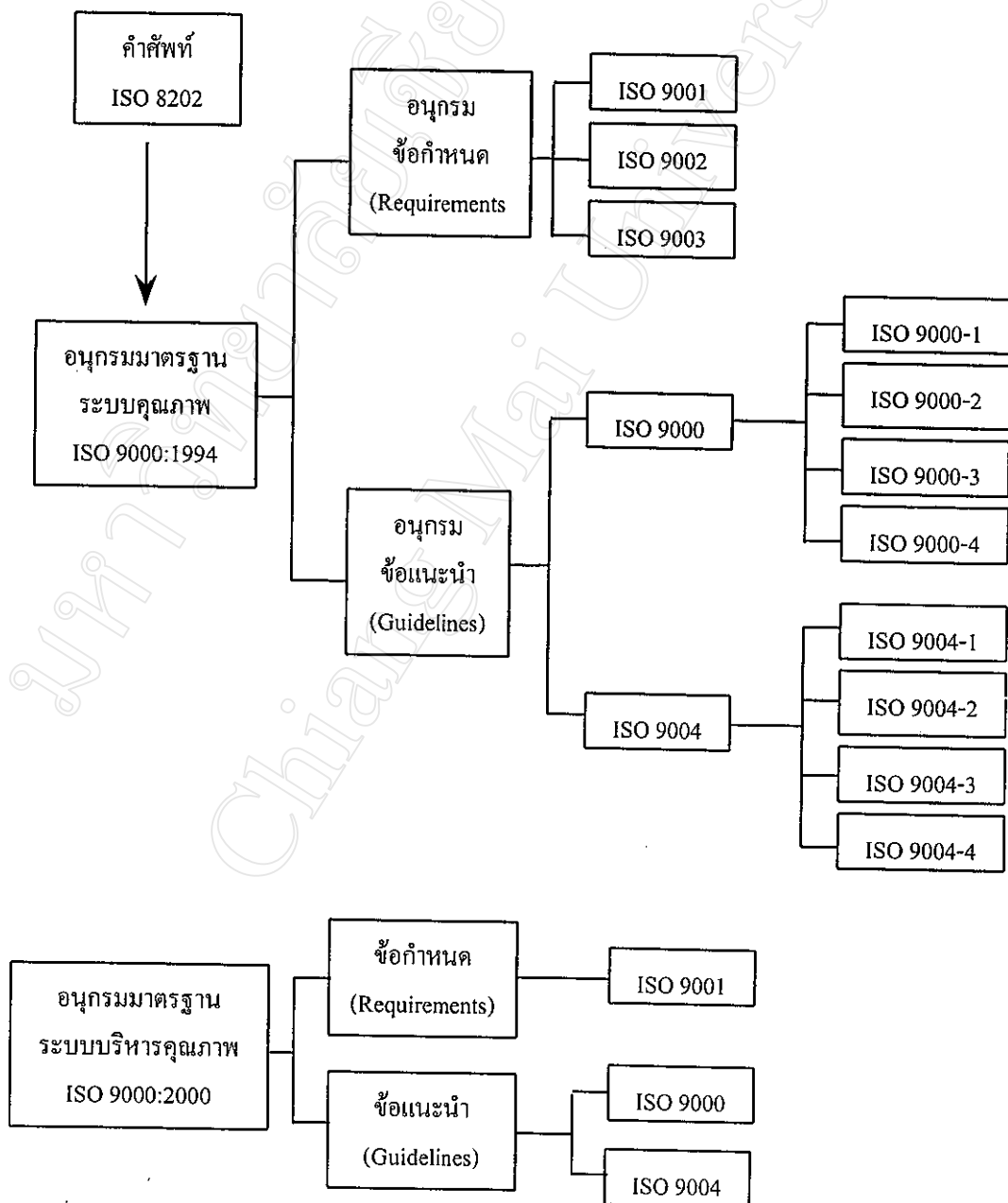
การปรับแก้ไขอนุกรมมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000:2000 เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับระบบการบริหารงานขององค์กร ซึ่งมุ่งในการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า และมีการปรับปรุงสมรรถนะขององค์กรอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถนำไปปรับใช้ร่วมกับระบบการบริหารงานอื่นได้ โครงสร้างใหม่ของอนุกรมมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000:2000 ประกอบด้วยมาตรฐานหลัก 4 ฉบับ คือ

- (1) ISO 9000 เป็นฉบับที่ให้หลักการพื้นฐานของระบบบริหารคุณภาพ และให้ค่านิยมศัพท์ที่เกี่ยวข้อง
- (2) ISO 9001 เป็นฉบับที่รวมมาตรฐาน ISO 9001 ISO 9002 และ ISO 9003 ในปี 1994 ซึ่งใช้เป็นข้อกำหนดสำหรับองค์กรเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำตามความต้องการของลูกค้าและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำหลักการบริหารคุณภาพ 8 ประการ (Quality Management Principles – QMP) ซึ่งเป็นหลักการในการบริหารสมัยใหม่มาใช้ด้วย (ได้กล่าวไว้ในหน้า 9)
- (3) ISO 9004 เป็นฉบับที่ปรับปรุง ISO 9004-1:1994 เพื่อให้แนวทางในการเพิ่มสมรรถนะโดยรวมขององค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระบบการบริหารคุณภาพ และเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาปรับปรุง นอกเหนือจากข้อกำหนดใน ISO 9001:2000
- (4) ISO 19011 เป็นมาตรฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการตรวจประเมินระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001 และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 ซึ่งคาดว่ามาตรฐาน ISO 19011 จะประกาศใช้ในปี 2002

อนุกรมมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000:2000 ที่ประกอบด้วย ISO 9000 ISO 9001 และ ISO 9004 ได้จัดพิมพ์และประกาศใช้แล้วเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2543 ที่ผ่านมา โดยได้จัดพิมพ์ 3 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย

โครงสร้างของอนุกรมมาตรฐานฉบับปี 1994 เทียบกับฉบับปี 2000 สามารถแสดงได้ในแผนภาพที่ 2-1

แผนภาพที่ 2-1 โครงสร้างอนุกรมมาตรฐานฉบับปี 1994 เทียบกับฉบับปี 2000

สำหรับมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001:2000 ที่เป็นมาตรฐานที่ว่าด้วยเรื่องข้อกำหนด ได้ถูกพัฒนา ปรับปรุงมาตรฐาน โดยใช้แนวคิดหลักการบริหารคุณภาพ 8 ประการ (Quality Management Principles) ซึ่งแนวคิดนี้ได้มาจากประสบการณ์ที่สั่งสมและความรู้ของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในคณะกรรมการวิชาการของ ISO คณะที่ 176 (ISO/TC 176: Quality management and quality assurance) ที่มีรับผิดชอบในการพัฒนาและรักษาอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000

หลักการบริหารคุณภาพ 8 ประการ⁵ ประกอบด้วย

1) เน้นที่ลูกค้า (Customer focus)

การจัดการองค์กร จะขึ้นอยู่กับลูกค้าขององค์กร ดังนั้นองค์กรต้องเข้าใจความต้องการของลูกค้า (Customer needs) ต้องทำให้ได้ตามความต้องการ และต้องพยายามให้เหนือความคาดหวังของลูกค้า (Customer expectations)

สิ่งที่จะได้รับ:-

- รายรับจากยอดขายและ ส่วนแบ่งตลาดที่เพิ่มขึ้นจากการตอบสนองต่อ โอกาสทางการตลาดอย่างรวดเร็วและยืดหยุ่น
- เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรขององค์กรเพื่อเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า
- เพิ่มความจงรักภักดีของลูกค้า

สิ่งที่ควรทำ:-

- ◆ ทำการวิจัยเพื่อเข้าใจความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า
- ◆ ทำให้มั่นใจว่าเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรสัมพันธ์กับความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า
- ◆ สื่อความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าให้ทั่วถึงทั้งองค์กร
- ◆ วัดความพึงพอใจของลูกค้าและ นำผลที่ได้มาใช้
- ◆ บริหารกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างเป็นระบบ
- ◆ ต้องให้ความสมดุลระหว่างการสร้างความพึงพอใจของลูกค้ากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ เช่น เจ้าของ, พนักงาน, ผู้ขาย, ชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

⁵ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย (ลำปาง) จำกัด, เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่อง ISO 9001:2000, กุมภาพันธ์ 2544 หน้า 10-15.

2) ความเป็นผู้นำ (Leadership)

ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรต้องกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางขององค์กร โดยใช้ความเป็นผู้นำในการสร้างและรักษาบรรยากาศที่ทำให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

สิ่งที่จะได้รับ:-

- บุคลากรเข้าใจ มีแรงจูงใจที่จะมุ่งมั่น ไปสู่เป้าหมายขององค์กร
- กิจกรรมต่างๆจะถูกประเมิน ปรับ และปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน
- ลดปัญหาการสื่อสารระหว่างแต่ละระดับให้มากที่สุด

สิ่งที่ควรทำ:-

- ◆ พิจารณาภาพรวมความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดได้แก่ ลูกค้า, เจ้าของ, พนักงาน, ผู้ขาย, ชุมชนท้องถิ่น, สังคม
- ◆ กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรให้ชัดเจน
- ◆ กำหนดเป้าหมายให้ท้าทาย
- ◆ สร้างคุณค่าร่วม ความเป็นธรรม จรรยาบรรณ และรักษาไว้ให้ยั่งยืน เป็นแบบอย่างให้กับทุกระดับในองค์กร
- ◆ สร้างความเชื่อมั่นและขจัดความหวาดกลัว
- ◆ จัดสรรทรัพยากรต่างๆให้กับบุคลากรทั้งเครื่องมือต่างๆ การฝึกอบรม และให้อิสระในการปฏิบัติตามขอบเขตความรับผิดชอบ
- ◆ สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้เกิดความยอมรับ

3) การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Involvement of people)

บุคลากรทุกระดับเป็นหัวใจขององค์กรและการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ทำให้ใช้ความสามารถเพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

สิ่งที่จะได้รับ:-

- สร้างแรงจูงใจ ทำให้เกิดความมุ่งมั่น และความมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร
- มีนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์
- บุคลากรรับผิดชอบงานของตนเอง
- บุคลากรมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

สิ่งที่ควรทำ:-

- ◆ บุคลากรเข้าใจถึงความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทขององค์กร

- ◆ บุคลากรรู้ถึงอุปสรรคในการทำงาน
- ◆ บุคลากรมีความเป็นเจ้าของและรับผิดชอบการแก้ปัญหา
- ◆ บุคลากรประเมินผลงานของตนเองเทียบกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์
- ◆ บุคลากรเสาะหาโอกาสเพิ่มความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์
- ◆ บุคลากรอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ปัญหาอย่างอิสระ

4) การบริหารเชิงกระบวนการ (Process approach)

การบริหารกิจกรรมและทรัพยากรเชิงกระบวนการ จะทำให้บรรลุผลลัพธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สิ่งที่จะได้รับ:-

- ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดต้นทุน ลดเวลา
- ได้ผลลัพธ์ที่สม่ำเสมอ และมีการปรับปรุง
- จัดลำดับความสำคัญและเน้น โอกาสหรือช่องทางในการปรับปรุง

สิ่งที่ควรทำ:-

- ◆ กำหนดกิจกรรมหลักอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ
- ◆ กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ ในการบริหารกิจกรรมหลักให้ชัดเจน
- ◆ วิเคราะห์และวัดความสามารถของกิจกรรมหลัก
- ◆ บังชี้การเชื่อมโยงของกิจกรรมหลักระหว่างหน้าที่หลักภายในองค์กร
- ◆ มุ่งเน้นปัจจัยหลักที่จะก่อให้เกิดการปรับปรุงกิจกรรมหลักขององค์กร เช่น ทรัพยากร วิธีการ อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ
- ◆ ประเมินความเสี่ยง ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับลูกค้า ผู้ขาย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ

5) การบริหารอย่างเป็นระบบ (System approach to management)

การระบุ การทำความเข้าใจ การจัดการกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

สิ่งที่จะได้รับ:-

- การรวบรวมและสอดคล้องของกระบวนการต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
- สามารถทุ่มเทในกิจกรรมหลัก
- สร้างความมั่นใจในความสม่ำเสมอ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขององค์กรให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สิ่งที่ควรทำ:-

- ◆ จัดระบบให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยใช้วิธีการที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากที่สุด
 - ◆ เข้าใจความสัมพันธ์ในแต่ละกระบวนการของระบบ
 - ◆ สร้างวิธีการในการที่จะรวบรวมกระบวนการต่างๆ ให้สอดคล้อง
 - ◆ เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ที่จำเป็นในการบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน และลดอุปสรรคระหว่างหน่วยงานแต่ละหน้าที่
 - ◆ เข้าใจความสามารถขององค์กรและข้อจำกัดของทรัพยากรก่อนที่จะดำเนินการ
 - ◆ กำหนดวิธีการทำงานต่างๆ ในระบบที่ควรทำ
 - ◆ วัดและวิเคราะห์ผลงานเพื่อปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่อง
- 6) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continual improvement)

การปรับปรุงผลการดำเนินการทั้งหมดขององค์กรอย่างต่อเนื่อง จะเป็นวัตถุประสงค์

ถาวรขององค์กร

สิ่งที่จะได้รับ:-

- ผลการดำเนินงานจะมีความได้เปรียบจากการพัฒนาความสามารถ
- จัดกิจกรรมการปรับปรุงในทุกระดับขององค์กรให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร
- สามารถตอบสนอง โอกาสหรือความต้องการของลูกค้าได้รวดเร็ว

สิ่งที่ควรทำ:-

- ◆ ให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องทั่วทั้งองค์กรอย่างสม่ำเสมอ
- ◆ ฝึกอบรมบุคลากรให้ทราบถึงวิธีและเครื่องมือการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
- ◆ ทำให้บุคลากรทุกคนมีจิตสำนึกในเรื่องการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านผลิตภัณฑ์, วิธีการ และระบบ
- ◆ กำหนดเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางและมาตรการในการติดตามการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
- ◆ ให้คุณค่าและการยอมรับการปรับปรุง

7) การตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง (Factual approach to decision making)

การตัดสินใจที่มีประสิทธิผล มีพื้นฐานมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ

สิ่งที่จะได้รับ:-

- การตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล
- เพิ่มความสามารถแสดงประสิทธิผลการตัดสินใจโดยอ้างอิงจากข้อเท็จจริง

□ เพิ่มความสามารถในการทบทวน ทำทาบ และเปลี่ยนความคิดเห็นและการตัดสินใจ
สิ่งที่ควรทำ:-

- ◆ มั่นใจว่าข้อมูลและสารสนเทศถูกต้องและเชื่อถือได้
- ◆ บุคคลที่ต้องการข้อมูลสามารถเข้าถึงได้
- ◆ การวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศต้องใช้วิธีที่เชื่อถือได้
- ◆ การตัดสินใจและดำเนินการใดๆต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ให้สมดุลกับ
ประสิทธิภาพและความรู้สึก

8) ความสัมพันธ์กับผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบเพื่อประโยชน์ร่วมกัน (Mutually beneficial
supplier relationships)

องค์กรและผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบ ต้องพึ่งพาและมีผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และสร้าง
ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จะทำให้ทั้งสองฝ่ายเพิ่มความสามารถในการสร้างคุณค่า
สิ่งที่จะได้รับ:-

- เพิ่มความสามารถในการสร้างคุณค่าให้กับองค์กร และผู้ขาย/ผู้ให้บริการ
- ตอบสนองต่อสถานะตลาดที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการและความคาดหวังของ
ลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและยืดหยุ่น
- ได้ประโยชน์สูงสุดจากค่าใช้จ่ายและทรัพยากร

สิ่งที่ควรทำ:-

- ◆ สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดความสมดุลในผลตอบแทนระยะสั้นและการพิจารณาใน
ระยะยาว
- ◆ รวบรวมความชำนาญและทรัพยากรร่วมกัน
- ◆ ระบุและคัดเลือกผู้ขาย/ผู้ให้บริการที่สำคัญ
- ◆ สร้างการสื่อสารที่ชัดเจนและโปร่งใส
- ◆ แลกเปลี่ยนข้อมูลและแผนงานในอนาคต
- ◆ กำหนดให้มีกิจกรรมที่พัฒนาและปรับปรุงร่วมกัน
- ◆ สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้น ให้เกิดการยอมรับการปรับปรุงและการบรรลุเป้าหมาย

การนำหลักการบริหารคุณภาพ มาประยุกต์ใช้กับการจัดทำระบบบริหารคุณภาพ ISO
9001:2000 คือการพิจารณานำหลักการบริหารคุณภาพทั้ง 8 ข้อมาเป็นพื้นฐานในการจัดทำเพื่อที่จะ
บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรในการมุ่งตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยผู้บริหารระดับสูง
และพนักงานทั้งหมดมีส่วนร่วม โดยมีการบริหารเชิงกระบวนการและเป็นระบบ มีการเฝ้าติดตาม

ประสิทธิผลของกระบวนการและระบบ พิจารณาบนพื้นฐานของข้อมูล มุ่งมั่นที่จะปรับปรุง ประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบ

ข้อกำหนดมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001: 2000⁶

มาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001:2000 มีเนื้อหาแบ่งได้เป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

บทนำ

ระบบบริหารคุณภาพ-ข้อกำหนด

1. ขอบข่าย
2. มาตรฐานอ้างอิง
3. คำศัพท์และนิยาม
4. ระบบบริหารคุณภาพ
5. ความรับผิดชอบด้านการบริหาร
6. การจัดการทรัพยากร
7. กระบวนการผลิตและ/หรือการบริการ
8. การวัด การวิเคราะห์และการปรับปรุง

บทนำ

0.1 บททั่วไป

การนำระบบบริหารคุณภาพมาใช้ในองค์กร จำต้องเป็นการตัดสินใจทางกลยุทธ์ขององค์กร การออกแบบและนำระบบบริหารคุณภาพขององค์กร ไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับความจำเป็น วัตถุประสงค์ ผลผลิตทันที กระบวนการที่ใช้ขนาดและ โครงสร้างขององค์กร

มาตรฐานนานาชาติฉบับนี้มีไว้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเหมือนกันของโครงสร้าง ระบบบริหารคุณภาพหรือระบบเอกสาร

ข้อกำหนดของระบบบริหารคุณภาพซึ่งระบุในมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้เป็นข้อกำหนด เสริมกับข้อกำหนดสำหรับผลิตภัณฑ์ ข้อมูลซึ่งได้รับการระบุ "หมายเหตุ" ใช้เพื่อให้คำแนะนำเพื่อ สร้างความเข้าใจและความชัดเจนในข้อกำหนดนั้นๆ

⁶ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย (ลำปาง) จำกัด, เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่อง ISO 9001:2000, กุมภาพันธ์ 2544 หน้า 22-44.

มาตรฐานนานาชาติฉบับนี้สามารถใช้โดยหน่วยงานทั้งภายใน และภายนอกองค์กร รวมถึงหน่วยงานรับรองมาตรฐาน เพื่อประเมินความสามารถขององค์กรในการตอบสนองต่อข้อกำหนดของลูกค้า กฎหมาย และข้อกำหนดขององค์กรเอง

หลักการบริหารคุณภาพซึ่งกล่าวถึงใน ISO 9000 และ ISO 9004 ได้รับการนำมาพิจารณาในกระบวนการพัฒนามาตรฐานนานาชาติฉบับนี้

0.2 การบริหารเชิงกระบวนการ

มาตรฐานนานาชาติฉบับนี้สนับสนุนการนำการบริหารคุณภาพเชิงกระบวนการมาใช้สำหรับการพัฒนา จัดทำ นำไปปฏิบัติ และปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบบริหารคุณภาพ เพื่อเพิ่มความพึงพอใจให้ลูกค้าโดยการปฏิบัติตามข้อกำหนดของลูกค้า

การที่องค์กรจะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการกำหนดและบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบภายในองค์กร กิจกรรมใดๆที่มีการใช้ทรัพยากรและมีการบริหารจัดการ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปัจจัยป้อนเข้า ให้กลายเป็นผลผลิต กิจกรรมนี้เรียกว่ากระบวนการ และบ่อยครั้งที่ผลผลิตของกระบวนการหนึ่งจะกลายเป็นปัจจัยป้อนเข้าโดยตรงให้กับอีกกระบวนการหนึ่งที่อยู่ถัดไป

การประยุกต์ใช้ระบบที่ประกอบขึ้นจากกระบวนการต่างๆที่มีอยู่ในองค์กร โดยมีการระบุและแสดงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการต่างๆนั้น รวมถึงการบริหารจัดการนั้นจะเรียกว่า "การบริหารเชิงกระบวนการ"

คุณประโยชน์อย่างหนึ่งของการบริหารเชิงกระบวนการคือ การเอื้ออำนวยให้องค์กรสามารถดำเนินการควบคุมการเชื่อมโยงของแต่ละกระบวนการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการ และการรวมกันของกระบวนการที่มีอยู่ในระบบงานขององค์กรได้อย่างต่อเนื่อง

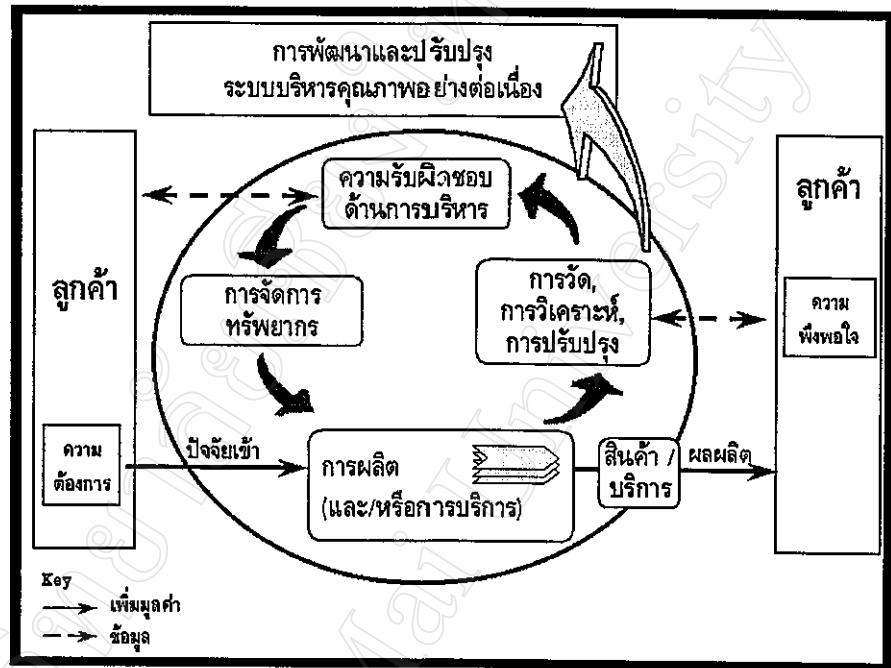
เมื่อนำมาใช้ในระบบบริหารคุณภาพ การบริหารเชิงกระบวนการเน้นถึงความสำคัญของ

- a) ความเข้าใจ และการตอบสนองต่อข้อกำหนด
- b) ความจำเป็นในการพิจารณากระบวนการ ในแง่ของการเพิ่มมูลค่า
- c) การได้มาซึ่งผลการดำเนินงาน และประสิทธิผลของกระบวนการ และ
- d) การปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องบนโดยอาศัยข้อมูลจากการตรวจวัดอย่างเป็นระบบ

แผนภาพที่ 2-2 เป็นภาพแบบจำลองตามแนวความคิดของการบริหารตามกระบวนการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องในข้อกำหนดที่ 4 ถึง 8 แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นว่าลูกค้าขององค์กรมีบทบาทสำคัญในการระบุข้อกำหนดของลูกค้า ให้เป็นปัจจัยป้อนเข้าของระบบ การเฝ้าติดตามความพึงพอใจของลูกค้า ต้องการการประเมินเพื่อที่จะให้ทราบว่า การรับรู้ของลูกค้าเทียบกับองค์กร

กรตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าแล้วหรือไม่ แบบจำลองในแผนภาพที่ 2-2 นี้แสดงข้อกำหนดของมาตรฐานทั้งหมดแล้ว แต่ไม่ได้แสดงถึงรายละเอียดของกระบวนการต่างๆ

แผนภาพที่ 2-2 รูปแบบของระบบบริหารคุณภาพที่เป็นรูปแบบเชิงกระบวนการ

- หมายเหตุ** วิธีการซึ่งรู้จักกันดีที่เรียกว่า "Plan-Do-Check-Act" (PDCA) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกกระบวนการ ซึ่ง PDCA สามารถอธิบายโดยสังเขปได้ดังนี้
- Plan กำหนดวัตถุประสงค์ และกระบวนการที่จำเป็นในการส่งมอบผลลัพธ์จากกระบวนการที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของลูกค้าและนโยบายขององค์กร
 - Do นำกระบวนการนั้นไปปฏิบัติ
 - Check ฝ้าติดตาม และตรวจวัดผลของกระบวนการและผลิตภัณฑ์ โดยอ้างอิงกับนโยบายวัตถุประสงค์ และข้อกำหนดสำหรับผลิตภัณฑ์และรายงานผล
 - Act ดำเนินการใดๆเพื่อการปรับปรุงผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

0.3 ความสัมพันธ์กับ ISO 9004

ISO 9001 และ ISO 9004 ฉบับนี้ได้รับการพัฒนาให้เป็นมาตรฐานที่สอดคล้องกันของมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพซึ่งได้รับการออกแบบเพื่อใช้ร่วมกัน แต่สามารถใช้โดยเป็นอิสระจากกันได้ ถึงแม้ว่ามาตรฐานนานาชาติสองฉบับนี้จะมีขอบข่ายงานที่แตกต่างกัน แต่ก็มีโครงสร้างที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกสำหรับการใช้มาตรฐานทั้งสองดังกล่าว

ISO 9001 ระบุข้อกำหนดสำหรับระบบบริหารคุณภาพซึ่งสามารถนำไปใช้ภายในองค์กร เพื่อให้การรับรอง หรือเพื่อวัตถุประสงค์การทำข้อตกลงสัญญา โดยมุ่งเน้นที่ประสิทธิผลของระบบบริหารคุณภาพในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า

ISO 9004 ให้แนวทางของวัตถุประสงค์ของระบบบริหารคุณภาพในขอบเขตที่กว้างกว่า ISO 9001 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงผลการดำเนินงานโดยรวมและประสิทธิภาพขององค์กรอย่างต่อเนื่อง และความมีประสิทธิผลขององค์กรด้วย ISO 9004 เป็นแนวทางสำหรับองค์กร ที่ผู้บริหารระดับสูงประสงค์ที่จะพัฒนาองค์กรให้ปฏิบัติได้เหนือกว่าข้อกำหนด ISO 9001 เพื่อการปรับปรุงผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม มาตรฐานนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ให้ใช้เพื่อการรับรองหรือ ใช้ประกอบในการทำข้อตกลงสัญญา

0.4 ความเข้ากันได้กับระบบการบริหารอื่นๆ

มาตรฐานฉบับนี้มีเจตจำนงที่จะให้มีความสอดคล้องเข้ากันได้กับมาตรฐาน ISO 14001:1996 ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความเข้ากันได้ของมาตรฐานสองฉบับนี้เพื่อประโยชน์ของผู้ใช้มาตรฐาน

มาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ไม่ได้รวมถึงข้อกำหนดเฉพาะของระบบบริหารฉบับอื่น เช่น ระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบบริหารจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ระบบบริหารการเงิน การบริหารความเสี่ยง อย่างไรก็ตามมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้เปิดโอกาสให้องค์กรผู้นำมาตรฐานนี้ไปใช้ สามารถที่จะเลือกที่จะปรับแนวทาง หรือผนวกรวมระบบบริหารคุณภาพให้สอดคล้องกับระบบบริหารอื่นๆที่มีอยู่แล้วในองค์กร ในบางกรณีองค์กรสามารถอาจจะปรับเปลี่ยนระบบบริหารที่ใช้อยู่ เพื่อสร้างระบบบริหารคุณภาพให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ก็ได้

ระบบบริหารคุณภาพ – ข้อกำหนด

1 ขอบข่าย

1.1 บททั่วไป

มาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ระบุข้อกำหนดต่างๆสำหรับระบบบริหารคุณภาพสำหรับองค์กรซึ่ง

- a) ต้องการแสดงให้เห็นถึงความสามารถขององค์กรในการผลิตและส่งมอบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของลูกค้าและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และ
- b) มุ่งมั่นที่จะเพิ่มความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าโดยการนำระบบไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงกระบวนการในการปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่อง และการประกันความสอดคล้องกับข้อกำหนดของลูกค้า และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

หมายเหตุ ในมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ คำว่า "ผลิตภัณฑ์" ให้หมายถึงผลิตภัณฑ์ที่องค์กรตั้งใจผลิตเพื่อส่งมอบให้ลูกค้าหรือที่ลูกค้าต้องการเท่านั้น

1.2 การประยุกต์ใช้

ข้อกำหนดทั้งหมดในมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้เป็นข้อกำหนดทั่วไปซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกองค์กร โดยไม่คำนึงถึงชนิด ขนาด และผลิตภัณฑ์

ในกรณีที่ไม่สามารถประยุกต์ใช้ข้อกำหนดใดๆของมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ได้อันเนื่องมาจากธรรมชาติขององค์กร และผลิตภัณฑ์ สามารถพิจารณาข้อยกเว้นข้อกำหนดนั้นได้

ในกรณีที่องค์กรใดได้มีการละเว้นไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด องค์กรนั้นจะอ้างว่าได้ปฏิบัติตามและสอดคล้องกับมาตรฐานได้ก็ต่อเมื่อการละเว้นนั้นจำกัดอยู่แต่เฉพาะข้อกำหนดที่ 7 เท่านั้น และการละเวดังกล่าวต้องไม่ส่งผลกระทบต่อความสามารถและความรับผิดชอบขององค์กรในการส่งมอบผลิตภัณฑ์ที่เป็นไปตามข้อกำหนดของลูกค้าและกฎระเบียบที่กำหนดไว้

2. มาตรฐานอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงต่อไปนี้มีข้อกำหนดอื่นๆซึ่งประกอบขึ้นเป็นมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ผ่านการอ้างอิงในเอกสารฉบับนี้ สำหรับการอ้างอิงที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงที่ตามมาหรือ การแก้ไขของเอกสารฉบับนี้ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้ อย่างไรก็ตามคู่สัญญาที่ทำข้อตกลงกันโดยอาศัยมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำเอกสารตามที่ระบุด้านล่างนี้ฉบับล่าสุดมาประยุกต์ใช้ ส่วนสมาชิกของ ISO และ IEC จะมีการเก็บรักษาทะเบียนรายชื่อมาตรฐานนานาชาติฉบับล่าสุด

ISO 9000:2000 ระบบบริหารคุณภาพ-หลักการพื้นฐานและคำศัพท์

3. คำศัพท์ และนิยาม

สำหรับวัตถุประสงค์ของมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ ให้ใช้คำศัพท์ และนิยาม ใน ISO 9000

ความหมายของ Supply chain ซึ่งใช้ในมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้จะเปลี่ยนเป็น

ผู้ส่งมอบ → องค์กร → ลูกค้า

คำว่า"องค์กร"ใช้แทนคำว่า"ผู้จัดหา"ซึ่งใช้ในมาตรฐาน ISO9001:1994 หมายถึงหน่วยงานที่นำมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ ไปประยุกต์ใช้ ส่วนคำว่า"ผู้ส่งมอบ"ใช้แทนคำว่า"ผู้รับจ้างช่วง"

ตลอดทั้งมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ ที่ใดปรากฏคำว่า "ผลิตภัณฑ์" ให้มีความหมายรวมถึง "บริการ"ด้วย

4. ระบบบริหารคุณภาพ

4.1 ข้อกำหนดทั่วไป

องค์กรต้องจัดทำระบบบริหารคุณภาพที่จะต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดในมาตรฐานฉบับนี้ โดยต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร นำไปปฏิบัติ รักษาไว้ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

องค์กรต้อง

- ระบุกระบวนการต่างๆที่จำเป็นสำหรับระบบบริหารคุณภาพและการประยุกต์ใช้ทั่วทั้งองค์กร (ดูข้อ 1.2 หน้า 18)
- กำหนดลำดับขั้นตอนและปฏิสัมพันธ์ของกระบวนการต่างๆ
- กำหนดเกณฑ์ และวิธีการที่ต้องใช้เพื่อให้มั่นใจว่ามีการดำเนินการและควบคุมกระบวนการเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพ
- ทำให้มั่นใจได้ว่าการจัดสรรทรัพยากรและสารสนเทศที่จำเป็นอย่างเพียงพอ ที่จะสนับสนุนการดำเนินการและการเฝ้าติดตามกระบวนการเหล่านี้
- ดำเนินการเฝ้าติดตาม วัดผล และวิเคราะห์กระบวนการเหล่านี้ และ
- นำมาตรการที่จำเป็นไปปฏิบัติ เพื่อให้สามารถบรรลุผลตามแผนที่วางไว้ และการปรับปรุงกระบวนการเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง

องค์กรต้องบริหารกระบวนการเหล่านี้ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้

ในกรณีที่องค์กรเลือกใช้กระบวนการภายนอก หากส่งผลกระทบต่อความสอดคล้องต่อข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์ องค์กรจะต้องสร้างความมั่นใจว่ามีการควบคุมกระบวนการเหล่านั้น มาตรการควบคุมกระบวนการภายนอกนี้ องค์กรต้องระบุในระบบบริหารคุณภาพด้วย

หมายเหตุ กระบวนการที่จำเป็นต้องมีสำหรับการบริหารคุณภาพตามที่กล่าวข้างต้น ควรครอบคลุมไปถึงกระบวนการต่างๆ ด้านการบริหาร ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการผลิต/บริการ และการวัดผลด้วย

4.2 ข้อกำหนดด้านเอกสาร

4.2.1 บททั่วไป

เอกสารในระบบบริหารคุณภาพต้องรวมถึง

- นโยบายคุณภาพและวัตถุประสงค์ด้านคุณภาพที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร
- คู่มือคุณภาพ
- เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานต่างๆ ที่ต้องจัดทำตามข้อกำหนดของมาตรฐานฉบับนี้

- d) เอกสารอื่นๆที่องค์กรจำเป็นต้องมี เพื่อสร้างความมั่นใจว่าองค์กรมีการวางแผน การดำเนินงาน และการควบคุมกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ
- e) บันทึกต่างๆ ที่มาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ระบุ (ดู 4.2.4 หน้า 21)

- หมายเหตุ1 ในมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ คำว่า "เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงาน"หมายถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ต้องมีการจัดทำ เป็นลายลักษณ์อักษร การนำไปปฏิบัติ และการรักษาไว้
- หมายเหตุ2 ขอบเขตของเอกสารระบบการบริหารคุณภาพของแต่ละองค์กรย่อมแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับ
- a) ขนาด และประเภทขององค์กร
 - b) ความซับซ้อน และปฏิสัมพันธ์ของกระบวนการต่างๆในองค์กร และ
 - c) ความสามารถของบุคลากร ในองค์กร
- หมายเหตุ3 เอกสารในระบบบริหารคุณภาพอยู่ในสื่อประเภทใดก็ได้

4.2.2 คู่มือคุณภาพ

องค์กรต้องจัดทำและรักษาไว้ซึ่งคู่มือคุณภาพ โดยคู่มือคุณภาพจะครอบคลุมถึง

- a) ขอบเขตของระบบบริหารคุณภาพ ซึ่งครอบคลุมรายละเอียด และเหตุผลของการละเว้นข้อยกเว้น (ดูข้อ 1.2 หน้า 18)
- b) เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีการจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในระบบบริหารคุณภาพหรืออ้างอิงไปถึงก็ได้ และ
- c) คำอธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการต่างๆที่อยู่ในระบบบริหารคุณภาพ

4.2.3 การควบคุมเอกสาร

เอกสารในระบบบริหารคุณภาพต้องได้รับการควบคุม บันทึกต่างๆ เป็นเอกสารพิเศษประเภทหนึ่ง และต้องได้รับการควบคุมตามข้อกำหนดซึ่งระบุในข้อ 4.2.4 (หน้า 21)

องค์กรต้องจัดทำเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมที่จำเป็นสำหรับ

- a) เพื่ออนุมัติเอกสารต่างๆก่อนการนำไปใช้ (พิจารณาความเพียงพอ)
- b) เพื่อทบทวน ปรับปรุงเอกสารให้ทันสมัยตามความจำเป็น และการอนุมัติใหม่
- c) เพื่อให้มั่นใจว่ามีการบ่งชี้สิ่งที่เปลี่ยนแปลงและสถานะปัจจุบันของเอกสารที่ใช้งาน

- d) เพื่อสร้างความมั่นใจมีเอกสารฉบับที่เหมาะสมกับการใช้งานอยู่ ณ จุดใช้งาน
- e) เพื่อสร้างความมั่นใจว่าเอกสารสามารถคงความอ่านออกได้ และสามารถบ่งชี้ได้ง่าย
- f) เพื่อสร้างความมั่นใจว่าเอกสารที่มาจากภายนอกองค์กร ได้รับการบ่งชี้และได้รับการควบคุมการกระจายภายในองค์กร
- g) เพื่อป้องกันการนำเอกสาร ที่ยกเลิกแล้วไปใช้งานโดยไม่ตั้งใจ และเพื่อมีมาตรการบ่งชี้ที่เหมาะสมสำหรับเอกสารที่ยกเลิกแล้ว

4.2.4 การควบคุมบันทึก

ต้องมีการจัดทำบันทึก และมีการเก็บรักษาบันทึก เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับข้อกำหนด และเพื่อแสดงว่าระบบบริหารคุณภาพ ได้รับการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ผล บันทึกจะต้องคงสภาพที่อ่านได้ชัดเจน ระบุชี้ได้โดยทันที และสามารถเรียกกลับมาใช้งานได้สะดวกและรวดเร็ว องค์กรจะต้องจัดทำเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมที่จำเป็นในการบ่งชี้ การจัดเก็บ การป้องกันความเสียหาย การนำกลับมาใช้อ้างอิง ระยะเวลาการจัดเก็บ และการทำลายบันทึกต่างๆ

5. ความรับผิดชอบด้านการบริหาร

5.1 ความมุ่งมั่นของฝ่ายบริหาร

ผู้บริหารระดับสูงต้องจัดให้มีหลักฐานที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนา การนำระบบบริหารคุณภาพไปปฏิบัติ และการปรับปรุงประสิทธิผลของระบบบริหารคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดย

- a) สื่อสารให้บุคลากรทั่วทั้งองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานให้บรรลุถึงความต้องการของลูกค้า ข้อกำหนดทางกฎหมาย และกฎระเบียบอื่นๆ
- b) จัดทำนโยบายคุณภาพ
- c) สร้างความมั่นใจว่ามีการกำหนดวัตถุประสงค์ด้านคุณภาพ
- d) ดำเนินการทบทวนโดยฝ่ายบริหาร และ
- e) สร้างความมั่นใจขององค์กรมีทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเพียงพอ

5.2 การให้ความสำคัญกับลูกค้า

ผู้บริหารระดับสูงต้องสร้างความมั่นใจว่า ได้มีการกำหนดความต้องการของลูกค้าและความต้องการนั้นจะได้รับการตอบสนองด้วยจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มความพึงพอใจให้กับลูกค้า (ดู 7.2.1 หน้า 26 และ 8.2.1 หน้า 33)

5.3 นโยบายคุณภาพ

ผู้บริหารระดับสูงต้องสร้างความมั่นใจว่านโยบายคุณภาพ

- a) เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์กร
- b) ครอบคลุมถึงความมุ่งมั่นในการดำเนินงานอย่างสอดคล้องและในการปรับปรุงประสิทธิภาพผลของระบบบริหารคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- c) ใช้เป็นกรอบในการกำหนดและทบทวนวัตถุประสงค์ด้านคุณภาพ
- d) ได้รับการสื่อสารและทำให้เป็นที่เข้าใจภายในองค์กร
- e) ได้รับการทบทวนเพื่อความเหมาะสมอยู่เสมอ

5.4 การวางแผน

5.4.1 วัตถุประสงค์ด้านคุณภาพ

ผู้บริหารระดับสูงต้องสร้างความมั่นใจว่าได้กำหนดวัตถุประสงค์ด้านคุณภาพ รวมถึงสิ่งที่จำเป็นสำหรับการบรรลุข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์ (ดูข้อ 7.1a หน้า) ได้จัดทำขึ้น ในแต่ละสายงาน และระดับการบังคับบัญชาที่เหมาะสมภายในองค์กร วัตถุประสงค์ด้านคุณภาพต้องสามารถวัดผลได้ และสอดคล้องกับนโยบายคุณภาพ

5.4.2 การวางแผนระบบบริหารคุณภาพ

ผู้บริหารระดับสูงต้องสร้างความมั่นใจว่า

- a) การวางแผนในระบบบริหารคุณภาพ ได้ดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในข้อ 4.1 (หน้า 19) วัตถุประสงค์ด้านคุณภาพ และ
- b) ความสมบูรณ์ครบถ้วนของระบบบริหารคุณภาพจะต้องรักษาไว้ เมื่อมีการวางแผนและการดำเนินการเปลี่ยนแปลงในระบบบริหารคุณภาพ

5.5 ความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการสื่อสาร

5.5.1 ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่

ผู้บริหารระดับสูงต้องสร้างความมั่นใจว่า มีการกำหนดความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ รวมถึงความสัมพันธ์ของหน่วยงานและระดับต่างๆ พร้อมทั้งมีการสื่อสารเผยแพร่ออกไปทั่วทั้งองค์กร

5.5.2 ตัวแทนฝ่ายบริหาร

ผู้บริหารระดับสูงต้องแต่งตั้งสมาชิกคนหนึ่งจากคณะผู้บริหารขององค์กร เพื่อรับหน้าที่เป็นตัวแทนฝ่ายบริหาร ซึ่งนอกเหนือจากการกิจและอำนาจหน้าที่ในงานอื่นๆแล้ว ตัวแทนฝ่ายบริหารจะต้องมีความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ที่ครอบคลุมเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้

- a) สร้างความมั่นใจว่าได้มีการกำหนดกระบวนการต่างๆที่จำเป็นในระบบบริหารคุณภาพ มีการนำไปปฏิบัติและรักษาไว้
- b) รายงานให้ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงผลการดำเนินงานของระบบบริหารคุณภาพ รวมทั้งความจำเป็นต่างๆในการปรับปรุง
- c) สร้างความมั่นใจว่ามีการส่งเสริมความตระหนักถึงข้อกำหนดของลูกค้าทั่วทั้งองค์กร

หมายเหตุ ความรับผิดชอบของตัวแทนฝ่ายบริหารอาจครอบคลุมถึงการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารคุณภาพด้วย

5.5.3 การสื่อสารภายใน

ผู้บริหารระดับสูงต้องสร้างความมั่นใจว่า ได้มีการกำหนดกระบวนการสื่อสารภายในองค์กรอย่างเหมาะสม และสร้างความมั่นใจว่ามีการสื่อสารในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของระบบบริหารคุณภาพ

5.6 การทบทวน โดยฝ่ายบริหาร

5.6.1 บททั่วไป

ผู้บริหารระดับสูงต้องทบทวนระบบบริหารคุณภาพตามกำหนดการที่ได้วางแผนไว้ เพื่อให้มั่นใจว่าระบบบริหารคุณภาพยังคงความเหมาะสม มีความครอบคลุมเพียงพอ และมีประสิทธิผลการทบทวนโดยฝ่ายบริหารนี้ต้องครอบคลุมถึงการประเมินโอกาสในการปรับปรุงและความจำเป็นที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบบริหารคุณภาพ รวมถึงนโยบาย และวัตถุประสงค์ด้านคุณภาพ

บันทึกของการทบทวนโดยฝ่ายบริหารต้องได้รับการรักษาไว้ (ดู 4.2.4 หน้า 21)

5.6.2 ข้อมูลการทบทวน

ข้อมูลที่จะใช้ในการเข้าสู่การทบทวนโดยฝ่ายบริหาร ต้องประกอบด้วยสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆต่อไปนี้

- a) ผลการตรวจประเมิน
- b) ข้อมูลป้อนกลับจากลูกค้า
- c) ผลการดำเนินการของกระบวนการ และความเป็นไปตามข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์
- d) สถานะของการปฏิบัติการแก้ไขและป้องกัน
- e) การติดตามผลจากการประชุมทบทวนโดยฝ่ายบริหารในครั้งก่อน
- f) การเปลี่ยนแปลงใดๆที่อาจมีผลกระทบต่อระบบบริหารคุณภาพ และ
- g) ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง

5.6.3 ผลการทบทวน

ผลการทบทวน โดยฝ่ายบริหารต้องครอบคลุมถึงการตัดสินใจและการปฏิบัติการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกัน

- a) การปรับปรุงประสิทธิผลของระบบบริหารคุณภาพและกระบวนการต่างๆในระบบบริหารคุณภาพ
- b) การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดของลูกค้า และ
- c) ความต้องการด้านทรัพยากรต่างๆ

6. การจัดการทรัพยากร

6.1 การจัดสรรทรัพยากร

องค์กรต้องพิจารณากำหนดและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อ

- a) นำระบบบริหารคุณภาพไปปฏิบัติและรักษาไว้ และมีการปรับปรุงประสิทธิผลของระบบบริหารคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- b) เพื่อเพิ่มความพึงพอใจให้ลูกค้า ด้วยการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า

6.2 ทรัพยากรบุคคล

6.2.1 บททั่วไป

บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน โดยมีผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ต้องมีความสามารถที่เหมาะสมกับงานนั้นๆ โดยพิจารณาจากพื้นฐานของการศึกษาที่เหมาะสม การฝึกอบรม ทักษะ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

6.2.2 การฝึกอบรม ความตระหนัก และความสามารถ

องค์กรต้อง

- a) กำหนดความสามารถของบุคคลที่ต้องมี สำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานอันมีผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์
- b) ให้การฝึกอบรมหรือใช้มาตรการที่เหมาะสมอื่นๆ เพื่อให้บุคลากรมีความสามารถตรงตามที่ได้กำหนดไว้แล้ว
- c) ประเมินประสิทธิผลของวิธีที่ได้ปฏิบัติไปแล้วข้างต้น
- d) ดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่า พนักงานขององค์กรตระหนักถึงความเกี่ยวข้องและความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ ในความรับผิดชอบของตน และตระหนักถึงความมีส่วนร่วมในผลงานของตนที่มีผลต่อการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ด้านคุณภาพ และ
- e) เก็บรักษาบันทึกที่เหมาะสมเกี่ยวกับการศึกษา การฝึกอบรม ทักษะ และประสบการณ์ของบุคลากร (ดูข้อ 4.2.4 หน้า 21)

6.3 โครงสร้างพื้นฐาน

องค์กรต้องกำหนด จัดทำ และบำรุงรักษา โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับข้อกำหนด โครงสร้างพื้นฐาน (เท่าที่จะเป็นไปได้) ประกอบด้วย

- a) อาคาร สถานที่ทำงาน และสาธารณูปโภคที่เกี่ยวข้อง
- b) เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างในกระบวนการผลิตหรือบริการ (ทั้งที่เป็นฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์) และ
- c) การบริการสนับสนุนต่างๆ (เช่น การขนส่ง หรือการสื่อสาร)

6.4 สภาพแวดล้อมในการทำงาน

องค์กรต้องกำหนดและบริหารจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่จำเป็นเพื่อการดำเนินงานที่สามารถทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับข้อกำหนด

7. กระบวนการผลิตและ/หรือการบริการ

7.1 การวางแผนกระบวนการผลิต

องค์กรต้องวางแผนและพัฒนากระบวนการที่จำเป็นในการผลิตหรือการให้บริการ การวางแผนกระบวนการผลิต ต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดของกระบวนการอื่นๆ ในระบบบริหารคุณภาพ (ดู ข้อ 4.1 หน้า 19)

ในการวางแผนกระบวนการผลิต องค์กรต้องกำหนดประเด็นต่างๆต่อไปนี้ตามความเหมาะสม

- a) วัตถุประสงค์ด้านคุณภาพและข้อกำหนดด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์
- b) ความจำเป็นในการกำหนดกระบวนการ เอกสารระบบงาน และจัดหาทรัพยากรต่างๆ ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์
- c) กิจกรรมการทวนสอบ การรับรอง การเฝ้าติดตามผล การตรวจและการทดสอบ พร้อมเกณฑ์การยอมรับผลิตภัณฑ์ด้วย
- d) บันทึกต่างๆที่จำเป็นเพื่อเป็นหลักฐานว่า กระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้ มีความสอดคล้องกับข้อกำหนด (ดู 4.2.4 หน้า 21)

ผลของการวางแผนนี้ต้องอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับวิธีการดำเนินงานขององค์กร

หมายเหตุ1 เอกสารที่แสดงถึงกระบวนการต่างๆของระบบบริหารคุณภาพ (รวมถึงกระบวนการผลิต) และทรัพยากรที่ต้องใช้ในการผลิตสำหรับผลิตภัณฑ์ โครงการหรือข้อตกลงสัญญาใดๆ อาจเรียกเอกสารนี้ว่าแผนคุณภาพ

หมายเหตุ2 องค์กรอาจนำข้อกำหนดที่ 7.3 ไปใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตก็ได้

7.2 กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า

7.2.1 การระบุข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์

องค์กรต้องกำหนด

- ข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าได้กำหนดไว้ ซึ่งครอบคลุมข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดส่งมอบและกิจกรรมหลังการส่งมอบด้วย
- ข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าไม่ได้ระบุไว้ แต่จำเป็นต้องมี สำหรับการใช้งานที่กำหนดไว้แล้ว หรือที่ทราบ
- ข้อกำหนดในกฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์
- ข้อกำหนดเพิ่มเติมใดๆที่องค์กรกำหนดขึ้นเอง

7.2.2 การทบทวนข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์

องค์กรต้องทบทวนข้อกำหนดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ การทบทวนนี้ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนการตกลงรับว่าจะส่งมอบผลิตภัณฑ์ให้ลูกค้า (เช่น ก่อนการยื่นประมูล การยอมรับข้อตกลง/สัญญา หรือคำสั่งซื้อ การรับการเปลี่ยนแปลงข้อตกลง/สัญญา หรือคำสั่งซื้อ) และองค์กรต้องสร้างความมั่นใจว่า

- ข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์มีการกำหนดไว้
- ข้อกำหนดในข้อตกลง/สัญญาหรือคำสั่งซื้อ ที่แตกต่างจากที่เคยกำหนดไว้เดิม (เช่น ในเอกสารการประกวดราคา หรือเอกสารเสนอราคา) ต้องได้รับการพิจารณาหาข้อยุติ
- องค์กรมีความสามารถที่จะสนองตอบต่อข้อกำหนดที่ได้รับระบุ

ผลของการทบทวนและการดำเนินการที่เป็นผลจากการทบทวน จะต้องมีการบันทึกและเก็บรักษาไว้ (ดู 4.2.4 หน้า 21)

ในกรณีที่ลูกค้าไม่ได้ส่งข้อกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร องค์กรต้องให้มีการยืนยันถึงความต้องการของลูกค้าก่อนการตอบตกลง

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดผลิตภัณฑ์ องค์กรต้องทำให้มั่นใจว่ามีการแก้ไขเอกสารที่เกี่ยวข้องและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับรู้และตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของข้อกำหนดดังกล่าวแล้ว

หมายเหตุ ในบางสถานการณ์ เช่น การขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ต การทบทวนข้อตกลงเป็นทางการแต่ละรายอาจทำไม่ได้ การทบทวนจึงอาจครอบคลุมถึงสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ เช่น แคตตาล็อก หรือสื่อโฆษณาต่างๆ

7.2.3 การสื่อสารกับลูกค้า

องค์กรต้องกำหนดลำดับที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการสื่อสารกับลูกค้า และปฏิบัติตาม การสื่อสารกับลูกค้าเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

- ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
- การจัดการเกี่ยวกับคำถามของลูกค้า การซื้อตกลง/สัญญา หรือคำสั่งซื้อ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขต่างๆ
- ข้อมูลป้อนกลับหรือความคิดเห็นของลูกค้า รวมถึงข้อร้องเรียนจากลูกค้าด้วย

7.3 การออกแบบและการพัฒนา

7.3.1 การวางแผนการออกแบบและการพัฒนา

องค์กรต้องวางแผนและควบคุมการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ในระหว่างการวางแผนองค์กรต้องกำหนด

- ขั้นตอนของกระบวนการการออกแบบและการพัฒนา
- การทบทวน การทวนสอบ และการรับรองตามความเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการออกแบบและการพัฒนา
- ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ในกิจกรรมการออกแบบและการพัฒนา

องค์กรต้องมีการจัดการเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างกลุ่มงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบและการพัฒนา เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการสื่อสารระหว่างกันมีประสิทธิภาพและความชัดเจนในเรื่องการมอบหมายความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน

ผลของการวางแผนต้องได้รับการปรับให้ทันสมัยตามความเหมาะสม ตามความคืบหน้าของการออกแบบและการพัฒนา

7.3.2 ข้อมูลสำหรับการออกแบบและการพัฒนา

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์ ต้องได้รับการกำหนดและจัดบันทึกไว้ (ดู

4.2.4 หน้า 21) ข้อมูลป้อนเข้าจะต้องครอบคลุมถึง

- ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการใช้งานและสมรรถนะ
- ข้อกำหนดทางกฎหมายและ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- ในกรณีที่เป็นไปได้ ข้อมูลที่ได้มาจากการออกแบบก่อนหน้าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน
- ข้อกำหนดอื่นๆที่จำเป็นในการออกแบบและการพัฒนา

ข้อมูลสำหรับการออกแบบและการพัฒนานี้ ต้องได้รับการทบทวน เพื่อความเพียงพอของข้อมูล ข้อกำหนดจะต้องมีความสมบูรณ์ ไม่คลุมเครือ และไม่ขัดแย้งข้อกำหนดอื่นๆ

7.3.3 ผลจากการออกแบบและการพัฒนา

ผลที่ได้จากการออกแบบและการพัฒนาต้องจัดทำให้อยู่ในรูปแบบที่เอื้ออำนวยต่อการทวนสอบเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลการออกแบบและ/หรือพัฒนาได้ และผลที่ได้นี้ต้องได้รับการอนุมัติก่อนนำไปใช้

ผลการออกแบบและการพัฒนาต้อง

- a) สอดคล้องกับข้อกำหนดที่ระบุในข้อมูลการออกแบบและการพัฒนา
- b) จัดหาสารสนเทศที่เหมาะสมเพียงพอต่อการจัดซื้อ การผลิตและการบริการ
- c) มีการกำหนดหรืออ้างอิงถึงไปถึงเกณฑ์การยอมรับผลิตภัณฑ์ และ
- d) มีการกำหนดลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ที่จำเป็น เพื่อให้ใช้งานได้อย่างปลอดภัยและถูกต้อง

7.3.4 การทบทวนการออกแบบและการพัฒนา

ณ ขั้นตอนที่เหมาะสมในกระบวนการออกแบบและการพัฒนา องค์กรต้องจัดให้มีการทบทวนการออกแบบและการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยสอดคล้องกับลำดับแผนงานที่จัดทำไว้ (ดูข้อ 7.3.1 หน้า 27) เพื่อที่จะ

- a) ประเมินความสามารถของผลการออกแบบและการพัฒนาในการที่จะสอดคล้องกับข้อกำหนด
- b) ระบุปัญหาใดๆ และเสนอแนวทางการปฏิบัติที่จำเป็น

บุคลากรผู้เข้าร่วมทบทวนการออกแบบและการพัฒนา ต้องประกอบด้วยตัวแทนจากทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการทบทวนนั้น ผลจากการทบทวนและปฏิบัติการใดๆ ที่จำเป็น ต้องได้รับการบันทึกและเก็บรักษาไว้ (ดู 4.2.4 หน้า 21)

7.3.5 การทวนสอบการออกแบบและการพัฒนา

องค์กรจะต้องทำการทวนสอบตามลำดับแผนงานที่ได้กำหนดไว้ (ดูข้อ 7.3.1 หน้า 27) เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลของการออกแบบและการพัฒนาเป็นไปตามข้อกำหนดในข้อมูลที่ใช้ในการออกแบบและการพัฒนา ผลการทวนสอบและปฏิบัติการใดๆ ที่จำเป็น ต้องได้รับการบันทึกและเก็บรักษาไว้ (ดู 4.2.4 หน้า 21)

7.3.6 การรับรองผลของการออกแบบและการพัฒนา

องค์กรต้องทำการรับรองผลจากการออกแบบและการพัฒนาตามลำดับแผนงานที่ได้กำหนดไว้ (ดูข้อ 7.3.1 หน้า 27) เพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าว มีความสามารถและคุณลักษณะการใช้งานตรงตามที่กำหนดหรือที่ตั้งใจไว้ หรือเท่าที่ทราบ และถ้าสามารถทำได้การรับรองผลิต

ภัณฑ์ต้องดำเนินการให้ครบถ้วนก่อนการส่งมอบ หรือก่อนนำผลิตภัณฑ์นั้นไปใช้งาน ผลจากการรับรองและปฏิบัติการต่างๆ ที่จำเป็น ต้องได้รับการบันทึกและเก็บรักษาไว้ (ดู 4.2.4)

7.3.7 การควบคุมการเปลี่ยนแปลงการออกแบบและการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงใดๆในการออกแบบและการพัฒนาต้องได้รับการระบุชี้ชัดและเก็บบันทึกถึงการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย การเปลี่ยนแปลงต้องได้รับการทบทวน ทวนสอบ และรับรองตามความเหมาะสมก่อนการยอมรับให้นำไปใช้งาน การทบทวนการเปลี่ยนแปลงในการออกแบบและการพัฒนาต้องครอบคลุมถึงการประเมินผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อชิ้นส่วนประกอบและผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบได้ส่งมอบไปแล้วด้วย

ผลจากการทบทวนการเปลี่ยนแปลงใดๆและปฏิบัติการใดๆ ที่จำเป็น ต้องได้รับการบันทึกและเก็บรักษาไว้ (ดูข้อ 4.2.4 หน้า 21)

7.4 การจัดซื้อ

7.4.1 กระบวนการจัดซื้อ

องค์กรต้องควบคุมกระบวนการจัดซื้อเพื่อสร้างความมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ที่จัดซื้อเป็นไปตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ วิธีการและความเข้มงวดของการควบคุมที่มีต่อผู้ส่งมอบจะขึ้นอยู่กับผลกระทบของผลิตภัณฑ์ที่จัดซื้อเข้ามาที่มีต่อกระบวนการผลิตหรือที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ขององค์กร

องค์กรต้องประเมินและคัดเลือกผู้ส่งมอบโดยพิจารณาจากความสามารถในการส่งมอบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตรงตามข้อกำหนดขององค์กร องค์กรต้องกำหนดเกณฑ์คัดเลือก เกณฑ์การประเมินซ้ำ ผลการประเมินและปฏิบัติการต่างๆ ที่สืบเนื่องจากการประเมิน ต้องทำการบันทึกและเก็บรักษาไว้ (ดูข้อ 4.2.4 หน้า 21)

7.4.2 สารสนเทศของการจัดซื้อ

สารสนเทศของการจัดซื้อ ต้องมีข้อมูลรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ที่จะซื้อ ในกรณีที่เหมาะสมให้รวมถึงข้อมูลสารสนเทศต่อไปนี้

- a) ข้อกำหนดสำหรับการอนุมัติผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน กระบวนการ และเครื่องมือหรืออุปกรณ์
- b) ข้อกำหนดสำหรับการรับรองคุณสมบัติของบุคลากร
- c) ข้อกำหนดในระบบบริหารคุณภาพ

องค์กรต้องมีมาตรการเพื่อให้มั่นใจว่าข้อกำหนดในการจัดซื้อที่มีเพียงพอก่อนที่จะดำเนินการจัดซื้อ

7.4.3 การทวนสอบผลิตภัณฑ์ที่จัดซื้อ

องค์กรต้องกำหนดวิธีการตรวจสอบและต้องทำการทวนสอบผลิตภัณฑ์ที่จัดซื้อ ซึ่งรวมถึงกิจกรรมต่างๆที่จำเป็นด้วย เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่จัดซื้อมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการจัดซื้อ

ในกรณีที่องค์กรหรือลูกค้าขององค์กรมีความประสงค์ที่จะให้มีการทวนสอบผลิตภัณฑ์ที่จัดซื้อ ณ สถานที่ของผู้ส่งมอบ องค์กรต้องกำหนดหรือระบุลำดับแผนงานการทวนสอบและวิธีการตรวจปล่อยผลิตภัณฑ์ลงไปในสารสนเทศรายละเอียดการจัดซื้อด้วย

7.5 การผลิตและการบริการ

7.5.1 การควบคุมกระบวนการผลิตและการบริการ

องค์กรต้องวางแผนและดำเนินกระบวนการผลิตและการบริการภายใต้สถานะควบคุม ในสถานะควบคุมต้องประกอบประเด็นต่อไปนี้เท่าที่จะประยุกต์ใช้ได้

- การจัดให้มีสารสนเทศที่เพียงพอต่อลักษณะจำเพาะของผลิตภัณฑ์
- การมีเอกสารวิธีการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานเท่าที่จำเป็น
- มีการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสม
- การจัดให้มีเครื่องมือเฝ้าติดตามและเครื่องมือการวัด
- การดำเนินกิจกรรมการเฝ้าติดตามและการวัด และ
- การดำเนินกิจกรรมด้านการตรวจปล่อย การส่งมอบผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมหลังการส่งมอบผลิตภัณฑ์

7.5.2 การรับรองกระบวนการผลิตและการบริการ

องค์กรต้องรับรองกระบวนการผลิตและการบริการใดๆ เมื่อผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกระบวนการนั้นไม่สามารถทวนสอบได้ด้วยการเฝ้าติดตามหรือการวัดในขั้นตอนถัดมาได้ ทั้งนี้ให้ครอบคลุมถึงกระบวนการใดๆ ก็ตามที่มีความบกพร่องจากการดำเนินการ หรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากกระบวนการนั้น จะปรากฏให้ทราบได้ก็ต่อเมื่อมีการนำผลิตภัณฑ์นั้นไปใช้งานแล้ว หรือต่อเมื่อมีการส่งมอบบริการไปแล้วเท่านั้น

การรับรองกระบวนการต้องแสดงถึงความสามารถของกระบวนการที่จะดำเนินการให้บรรลุถึงแผนงานที่วางไว้

องค์กรต้องกำหนดลำดับแผนงานการรับรอง ซึ่งครอบคลุมถึงประเด็นต่อไปนี้เท่าที่จะประยุกต์ใช้ได้

- การกำหนดเกณฑ์การยอมรับสำหรับการทบทวนและอนุมัติกระบวนการ
- การอนุมัติเครื่องมืออุปกรณ์และบุคลากร

- c) การใช้วิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้เฉพาะ
- d) ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก (ดู 4.2.4 หน้า 21)
- e) การดำเนินการรับรองซ้ำ

7.5.3 การบ่งชี้และการสอบกลับ

ในกรณีที่เหมาะสม องค์กรต้องดำเนินการบ่งชี้ผลิตภัณฑ์โดยวิธีการที่เหมาะสมตลอดกระบวนการผลิตและการบริการ

องค์กรต้องระบุสถานะของผลิตภัณฑ์ตามข้อกำหนดด้านเฝ้าติดตามและการวัด

ในกรณีที่การสอบกลับได้เป็นส่วนหนึ่งของข้อกำหนด องค์กรต้องควบคุมและบันทึกการบ่งชี้แบบเฉพาะตัวของผลิตภัณฑ์นั้นด้วย (ดู 4.2.4 หน้า 21)

หมายเหตุ ในบางภาคอุตสาหกรรม การบริหารแบบ Configuration management ถือว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการช่วยรักษาระบบการบ่งชี้และการสอบกลับของผลิตภัณฑ์

7.5.4 ทรัพย์สินของลูกค้า

องค์กรต้องเอาใจใส่ดูแลทรัพย์สินของลูกค้าซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลหรือการใช้ขององค์กร องค์กรต้องบ่งชี้ ทวนสอบ ป้องกัน และดูแลทรัพย์สินของลูกค้าที่ได้ส่งมอบให้องค์กรเพื่อใช้ หรือเพื่อประกอบเข้าเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ หากเกิดกรณีที่ทรัพย์สินของลูกค้าเกิดการสูญหาย เสียหายชำรุด หรือมีสภาพไม่เหมาะสมกับการใช้งาน องค์กรต้องรายงานให้ลูกค้าทราบและเก็บรักษาบันทึกเรื่องนี้ไว้ (ดูข้อ 4.2.4 หน้า 21)

หมายเหตุ สมบัติของลูกค้าอาจรวมถึงทรัพย์สินทางปัญญาด้วย

7.5.5 การรักษาผลิตภัณฑ์

องค์กรต้องดำเนินการรักษาผลิตภัณฑ์เพื่อให้คงคุณสมบัติสมบูรณ์ตามข้อกำหนดของลูกค้า ทั้งภายในกระบวนการและระหว่างการส่งมอบไปยังจุดหมายที่กำหนด ในการดำเนินการนี้ต้องครอบคลุมถึงการบ่งชี้ การเคลื่อนย้าย การบรรจุ การเก็บรักษา และการป้องกันความเสียหายด้วย ทั้งนี้การรักษาผลิตภัณฑ์ต้องรวมถึงชิ้นส่วนประกอบต่างๆของผลิตภัณฑ์ด้วย

7.6 การควบคุมอุปกรณ์การเฝ้าติดตามและการตรวจวัด

องค์กรต้องกำหนดการเฝ้าติดตามและการตรวจวัด พร้อมทั้งกำหนดอุปกรณ์ที่ใช้ในการเฝ้าติดตามและการตรวจวัดที่จำเป็น โดยต้องใช้เพื่อเป็นหลักฐานที่แสดงว่าผลิตภัณฑ์มีสอดคล้องกับข้อกำหนด (ดู 7.2.1 หน้า 26)

องค์กรต้องกำหนดกระบวนการเพื่อให้มั่นใจว่าการเฝ้าติดตามและการตรวจวัดดำเนินการไปได้จริง และมีการเฝ้าติดตามและการตรวจวัดในลักษณะที่สอดคล้องกับข้อกำหนดว่าด้วยการเฝ้าติดตามและการตรวจวัด

ในกรณีที่สามารถปฏิบัติได้ เพื่อให้ผลการตรวจวัดมีความเชื่อถือได้ องค์กรต้องดูแลอุปกรณ์ให้ต้อง

- a) ได้รับการสอบเทียบและการทวนสอบตามช่วงเวลาที่กำหนดหรือก่อนการใช้งาน โดยสอบเทียบกับอุปกรณ์หรือเครื่องวัดที่สามารถสอบกลับไปถึงมาตรฐานระดับชาติหรือนานาชาติได้ ในกรณีที่ไม่มีมาตรฐานดังกล่าว องค์กรจะต้องบันทึกหลักเกณฑ์หรือวิธีการสอบเทียบหรือการทวนสอบด้วย
- b) ได้รับการปรับแต่งหรือปรับแต่งใหม่ ตามความจำเป็น
- c) ได้รับการบ่งชี้เพื่อให้สามารถแสดงสถานะการสอบเทียบของอุปกรณ์นั้นได้
- d) ได้รับการป้องกันจากการปรับแต่งใดๆ ที่จะส่งผลให้ผลการวัดนั้นเชื่อถือไม่ได้
- e) ได้รับการป้องกันหรือดูแลรักษาไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายและเสื่อมสภาพในขณะที่ทำการเคลื่อนย้าย การบำรุงรักษาและการจัดเก็บ

นอกจากนี้ องค์กรต้องประเมินความถูกต้องของผลการวัดที่ผ่านมาและบันทึกไว้ หากพบว่าอุปกรณ์ที่ใช้วัดนั้น ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนด องค์กรต้องดำเนินการที่เหมาะสมกับเครื่องมือวัดและผลิตภัณฑ์ที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว องค์กรต้องเก็บรักษาผลการสอบเทียบและการทวนสอบอุปกรณ์ไว้ (ดูข้อ 4.2.4 หน้า 21)

เมื่อมีการนำซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ไปใช้เพื่อการเฝ้าติดตามและการตรวจวัดเป็นการเฉพาะกรณี องค์กรจะต้องจัดให้มีการยืนยันถึงความสามารถของซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ดังกล่าวว่าสามารถใช้งานได้ตรงตามที่กำหนด การยืนยันต้องดำเนินการก่อนการใช้งานในครั้งแรก และอาจมีการยืนยันใหม่ตามความจำเป็น

หมายเหตุ ดู ISO10012-1 และ ISO10012-2 เพื่อเป็นแนวทาง

8 การวัด การวิเคราะห์และการปรับปรุง

8.1 บททั่วไป

องค์กรต้องวางแผนและดำเนินการเฝ้าติดตาม การวัด การวิเคราะห์ และการปรับปรุงที่จำเป็น

- a) เพื่อแสดงถึงความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์
- b) เพื่อสร้างความมั่นใจในความสอดคล้องกับระบบบริหารคุณภาพ
- c) เพื่อการปรับปรุงประสิทธิผลของระบบบริหารคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ให้ครอบคลุมถึง การพิจารณาเลือกวิธีการที่เหมาะสม รวมถึงเทคนิคทางสถิติและการพิจารณาขอบเขตการใช้ด้วย

8.2 การเฝ้าติดตามและการวัด

8.2.1 ความพึงพอใจของลูกค้า

ถือว่าเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการวัดประสิทธิผลของระบบบริหารคุณภาพขององค์กร องค์กรต้องเฝ้าติดตามข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของลูกค้าที่มีต่อองค์กรในด้านที่ว่า องค์กรสามารถตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้าได้แล้วหรือไม่ องค์กรต้องกำหนดวิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูลจากลูกค้าและวิธีการใช้ข้อมูลดังกล่าว

8.2.2 การตรวจประเมินภายใน

องค์กรต้องจัดให้มีการตรวจประเมินภายในตามช่วงเวลาที่วางแผนไว้ เพื่อให้ทราบถึงความเป็นไปของระบบบริหารคุณภาพว่า

- a) มีความสอดคล้องกับลำดับแผนงานที่วางไว้ (ดูข้อ 7.1 หน้า 25) มีความสอดคล้องกับข้อกำหนดในมาตรฐานนานาชาติฉบับนี้ และมีความสอดคล้องกับข้อกำหนดขององค์กรที่ได้จัดทำขึ้น
- b) ได้รับการนำไปปฏิบัติและรักษาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์กรต้องวางแผนการตรวจประเมินภายใน โดยใช้ข้อพิจารณาในการวางแผนจากสถานะและความสำคัญของกระบวนการและหน่วยงานต่างๆ ที่จะได้รับการตรวจประเมิน ร่วมกับผลจากการตรวจประเมินที่ผ่านมา องค์กรต้องกำหนดเกณฑ์การตรวจประเมิน ขอบเขต ความถี่ และวิธีการตรวจประเมิน สำหรับการคัดเลือกผู้ตรวจประเมินและการดำเนินการตรวจประเมินต้องดำเนินการด้วยความเป็นกลาง และเพื่อให้ผลการตรวจประเมินตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ตรวจประเมินต้องไม่ตรวจประเมินงานของตนเอง

ความรับผิดชอบ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการวางแผนและการดำเนินการตรวจประเมิน การรายงานผลการตรวจประเมิน และการเก็บรักษาผลการตรวจประเมิน (ดูข้อ 4.2.4 หน้า 21) ต้องกำหนดไว้ในเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ผู้บริหารซึ่งรับผิดชอบในหน่วยงานพื้นที่ที่ได้รับการตรวจประเมิน ต้องสร้างความมั่นใจว่า มีการดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องที่พบจากการตรวจประเมิน โดยปราศจากความล่าช้าที่ไม่สมควร เพื่อกำจัดความบกพร่องที่ตรวจพบและกำจัดสาเหตุของข้อบกพร่องด้วย กิจกรรมการติดตามผล ต้องครอบคลุมถึงการทวนสอบของปฏิบัติการแก้ไขและการรายงานผลการทวนสอบด้วย (ดูข้อ 8.5.2 หน้า 35)

หมายเหตุ ดู ISO10011-1, ISO 10011-2 และ ISO 10011-3 เพื่อเป็นแนวทาง

8.2.3 การเฝ้าติดตามและการวัดกระบวนการ

ในกรณีที่สามารถทำได้ องค์กรต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมในการเฝ้าติดตามและทำการวัดกระบวนการในระบบบริหารคุณภาพ โดยวิธีการนี้ต้องแสดงถึงความสามารถของกระบวนการในการบรรลุถึงผลที่วางไว้ หากไม่บรรลุผลตามที่วางไว้ ต้องมีการแก้ไขข้อบกพร่อง และการปฏิบัติการแก้ไขสาเหตุความบกพร่องตามความเหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์มีความสอดคล้องกับข้อกำหนด

8.2.4 การเฝ้าติดตามและวัดผลิตภัณฑ์

องค์กรต้องดำเนินการเฝ้าติดตามและวัดคุณลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ เพื่อทวนสอบให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะสอดคล้องกับข้อกำหนด การเฝ้าติดตามและการวัดคุณลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์นี้ ต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนการผลิตที่เหมาะสมตลอดกระบวนการผลิตตามที่ได้กำหนดไว้ในลำดับแผนงาน (ดูข้อ 7.1 หน้า 25)

หลักฐานที่แสดงสอดคล้องของผลิตภัณฑ์และเกณฑ์การยอมรับผลิตภัณฑ์ ต้องได้รับการเก็บรักษา ในบันทึกตรวจปล่อยผลิตภัณฑ์ต้องแสดงถึงบุคคลที่มีอำนาจตรวจปล่อย (ดู 4.2.4 หน้า 21)

องค์กรจะปล่อยผลิตภัณฑ์หรือยอมให้มีการส่งมอบบริการได้ก็ต่อเมื่อผลิตภัณฑ์หรือการบริการนั้นๆ ได้ดำเนินการและผ่านขั้นตอนต่างๆ ตามที่กำหนดในลำดับแผนงาน (ดูข้อ 7.1 หน้า 25) ด้วยผลเป็นที่น่าพอใจแล้วเท่านั้น ยกเว้นในกรณีที่ได้รับการอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับการอนุมัติจากลูกค้าโดยตรงในกรณีที่เป็นไปได้

8.3 การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

องค์กรต้องสร้างความมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด จะได้รับการบ่งชี้ และควบคุมเพื่อป้องกันการถูกนำไปใช้หรือส่งมอบโดยไม่ตั้งใจ มาตรการควบคุมและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง และอำนาจหน้าที่ในการจัดการผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด ต้องกำหนดในเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้น

องค์กรต้องจัดการผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด โดยใช้มาตรการใดมาตรการหนึ่งมากกว่ามาตรการดังต่อไปนี้

- ดำเนินการกำจัดความไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่ตรวจพบ
- อนุมัติให้ใช้ได้โดยผู้ที่มีอำนาจอนุมัติหรือตรวจปล่อยผลิตภัณฑ์ หรือยอมรับภายใต้ความยินยอมจากหน่วยงานผู้มีหน้าที่และจากลูกค้าในกรณีที่เป็นไปได้
- ดำเนินการป้องกันไม่ให้มีการนำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปใช้ตามที่ตั้งใจไว้แต่แรก

บันทึกรายละเอียดของความไม่เป็นไปตามข้อกำหนดและปฏิบัติการต่างๆ ที่จะติดตามมา ต้องมีการจดบันทึกไว้ รวมไปถึงเอกสารหรือหลักฐานแสดงความยินยอม ที่ได้รับมาด้วย และต้องจัดเก็บไว้ (ดูข้อ 4.2.4 หน้า 21)

ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่ได้รับการแก้ไขแล้วนั้น ต้องได้รับการทวนสอบซ้ำอีกเพื่อให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสอดคล้องกับข้อกำหนด

ในกรณีที่มีการตรวจพบผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดภายหลังการส่งมอบแล้ว หรือเมื่อมีการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นแล้ว องค์กรต้องดำเนินการที่เหมาะสมต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น หรือต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

8.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

องค์กรต้องกำหนดการดำเนินการรวบรวมและทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสม และควมมีประสิทธิภาพของการประยุกต์ใช้ระบบบริหารคุณภาพในองค์กร พร้อมทำการประเมินจุดที่ควรดำเนินการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบอย่างต่อเนื่อง วิธีการนี้ต้องครอบคลุมถึงข้อมูลที่ได้จากการเฝ้าติดตามและการวัด และข้อมูลแหล่งอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูลต้องให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับ

- a) ความพึงพอใจของลูกค้า (ดูข้อ 8.2.1 หน้า 33)
- b) ความสอดคล้องกับข้อกำหนดด้านผลิตภัณฑ์ (ดูข้อ 7.2.1 หน้า 26)
- c) คุณลักษณะเฉพาะและแนวโน้มของกระบวนการและผลิตภัณฑ์ รวมถึงโอกาสสำหรับการดำเนินการป้องกันการบกพร่อง และ
- d) ผู้ส่งมอบ

8.5 การปรับปรุง

8.5.1 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

องค์กรต้องปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบบริหารคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการใช้นโยบายคุณภาพ วัตถุประสงค์ด้านคุณภาพ ผลจากการตรวจประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูล การปฏิบัติการแก้ไขและป้องกัน และการทบทวนของฝ่ายบริหาร

8.5.2 การปฏิบัติการแก้ไข

องค์กรต้องดำเนินการปฏิบัติการแก้ไขเพื่อกำจัดต้นเหตุ หรือสาเหตุของความไม่เป็นไปตามข้อกำหนด เพื่อป้องกันไม่ให้ความไม่เป็นไปตามข้อกำหนดเกิดขึ้นซ้ำอีก และปฏิบัติการแก้ไขนั้น ต้องเหมาะสมกับผลกระทบจากความไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่พบ

เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานว่าด้วยการปฏิบัติการแก้ไข ต้องได้รับการจัดทำเพื่อกำหนดรายละเอียดที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

- a) การทบทวนความไม่เป็นไปตามข้อกำหนด (รวมถึงข้อร้องเรียนของลูกค้านักค้าด้วย)
- b) การค้นหาสาเหตุของสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด
- c) การประเมินหาความจำเป็นในการปฏิบัติการแก้ไขและการป้องกันไม่ให้สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดนั้นเกิดซ้ำ
- d) การกำหนดมาตรการการแก้ไขที่จำเป็นและการนำไปใช้
- e) การบันทึกผลจากการปฏิบัติการแก้ไข (ดูข้อ 4.2.4 หน้า 21) และ
- f) การทบทวนการปฏิบัติการแก้ไขที่ได้ดำเนินการแล้ว

8.5.3 การปฏิบัติการป้องกัน

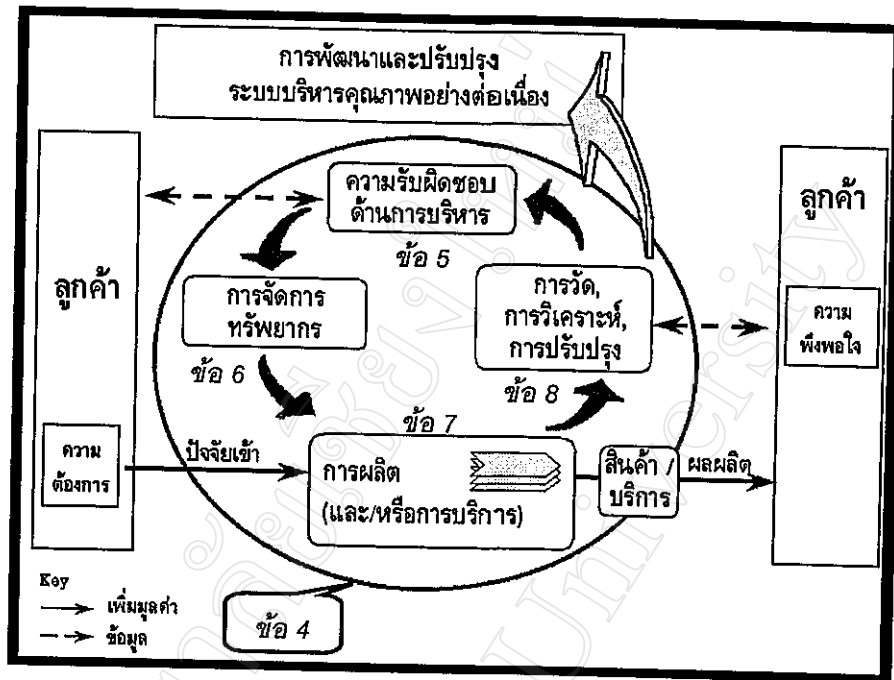
องค์กรต้องกำหนดการปฏิบัติการเพื่อกำจัดสาเหตุของสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่อาจเกิดขึ้นได้ เพื่อที่จะกำจัดก่อนที่จะเกิดขึ้น การปฏิบัติการป้องกันนี้ต้องเหมาะสมกับปัญหาของผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานว่าด้วยการปฏิบัติการป้องกัน ต้องระบุข้อกำหนดเพื่อ

- a) ระบุถึงความไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่อาจเกิดขึ้น พร้อมระบุสาเหตุ
- b) ประเมินความจำเป็นในการดำเนินการป้องกันไม่ให้สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดนั้นเกิดขึ้น
- c) การกำหนดมาตรการป้องกันและการนำมาตรการไปปฏิบัติ
- d) การบันทึกผลการปฏิบัติการป้องกัน (ดูข้อ 4.2.4 หน้า 21) และ
- e) การทบทวนการปฏิบัติการป้องกันที่ได้ดำเนินการแล้ว

องค์กรต้องดำเนินการตามข้อกำหนดไว้ข้างต้น โดยจัดทำระบบบริหารคุณภาพที่เหมาะสมขององค์กร เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น จะต้องมีการตรวจประเมินภายใน เพื่อค้นหาสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดและดำเนินการปฏิบัติการแก้ไขและป้องกัน พร้อมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบบริหารคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถสรุปภาพรวมการจัดทำระบบได้ตามแผนภาพที่ 2-3 ดังนี้

แผนภาพที่ 2-3 ภาพรวมการจัดทำระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001:2000

อนุกรมมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000:2001 ที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) จะประกาศใช้นั้น จะมีลักษณะเหมือนกับอนุกรมมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000:2000 ทุกประการ (เป็นภาษาอังกฤษ) โดยคาดว่าจะลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาในปลายปี พ.ศ.2544 ในระหว่างนี้หากผู้ประกอบการที่จัดทำระบบตามอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 ประสงค์จะขอรับการรับรอง ก็สามารถขอรับการรับรองได้ภายใน 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2543 และการรับรองตามอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 ทั้งหมด จะมีอายุไม่เกินวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2546 ส่วนจะยื่นขอรับรองตามอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO:1994 ได้ถึงเมื่อใด จะขึ้นอยู่กับหน่วยรับรอง (Certification Body – CB) ว่าจะมีนโยบายจะรับคำขอในการตรวจประเมินเพื่อให้การรับรองได้ถึงเมื่อใด สำหรับผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 อยู่แล้ว และยังไม่หมดอายุการรับรอง หน่วยรับรองจะเร่งให้ปรับปรุงตามมาตรฐานฉบับใหม่โดยเร็ว

สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ (สรอ.) ซึ่งเป็นหน่วยรับรองในประเทศไทย ได้ประกาศให้องค์กรต่างๆที่เป็นลูกค้าของสถาบัน ซึ่งได้รับการรับรองแล้ว และกำลังที่จะขอการรับรองจากสถาบันฯ ให้มีการเตรียมการเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงสู่อุณหภูมิมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001:2000 โดยสถาบันฯ จะให้การรับรองตามอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 ต่อ

ไปเป็นเวลา 1 ปี นับจากวันที่ประกาศใช้มาตรฐานใหม่ แต่ลูกค้าของสถาบันฯ เป็นจำนวนมากได้ขอให้ขยายเวลาในการรับคำขอรับรองตามอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 ออกไปอีก คณะอนุกรรมการรับรองระบบของสถาบันฯ จึงได้มีมติให้สถาบันฯ ดำเนินการดังนี้

- (1) ให้การรับรองตามอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 ต่อไปจนกระทั่งถึงวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2546 โดยใบรับรองทุกฉบับจะมีอายุสิ้นสุดในวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2546
- (2) ให้บริการรับรองตามมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001:2000 แก่ลูกค้าที่ขอรับการรับรองตามมาตรฐานใหม่ตั้งแต่วันที่มาตรฐานประกาศใช้
- (3) ให้การตรวจติดตามผล (Surveillance) ตามมาตรฐานใหม่สำหรับลูกค้าที่ขอรับรองตามอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 จากสถาบันฯ ตั้งแต่เดือนเมษายน 2544 เป็นต้นไป เพื่อเป็นการช่วยลูกค้าในการเตรียมการปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานใหม่เมื่อสิ้นสุดอายุการรับรอง
- (4) ให้การตรวจประเมินเพื่อการรับรองใหม่ (Reassessment) และออกใบรับรองตามอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000:1994 จนถึงวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2546 แต่หากลูกค้าประสงค์จะขอรับการรับรองตามมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001:2000 ก็สามารยยื่นขอใหม่ได้โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมในการยื่นคำขอใหม่

ข้อกำหนดของมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002:1994 เปรียบเทียบกับมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001:2000 ที่แสดงถึงความสอดคล้องกัน แสดงได้ในตารางที่ 2-1 และ 2-2 ได้ดังนี้

ตาราง 2-1 แสดงข้อกำหนดที่มีความสอดคล้องระหว่าง ISO 9002:1994 และ ISO 9001:2000⁷

ISO 9002:1994	ISO 9001:2000
1. ขอบข่าย	1
2. เอกสารอ้างอิง	2
3. บทนิยาม	3

⁷ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย (ลำปาง) จำกัด, เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่อง ISO 9001:2000, กุมภาพันธ์ 2544 หน้า 45-47.

ISO 9002:1994	ISO 9001:2000
4. ข้อกำหนดระบบคุณภาพ (หัวข้อ)	
4.1 ความรับผิดชอบด้านการบริหาร	
4.1.1 นโยบายคุณภาพ	5.1+5.3+5.4.1
4.1.2 องค์กร (หัวข้อ)	
4.1.2.1 อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ	5.5.1
4.1.2.2 ทรัพยากร	5.1+6.1+6.2.1
4.1.2.3 ตัวแทนฝ่ายบริหาร	5.5.2
4.1.3 การทบทวนการบริหารงาน	5.6.1+8.5.1
4.2 ระบบคุณภาพ (หัวข้อ)	
4.2.1 บททั่วไป (หัวข้อ)	4.1+4.2.2
4.2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานในระบบคุณภาพ	4.2.1
4.2.3 การวางแผนคุณภาพ	5.4.2+7.1
4.3 การทบทวนข้อตกลง (หัวข้อ)	
4.3.1 บททั่วไป	
4.3.2 การทบทวน	5.2+7.2.1+7.2.2+7.2.3
4.3.3 การแก้ไขเพิ่มเติมข้อตกลง	7.2.2
4.3.4 บันทึก	7.2.2
4.4 การควบคุมการออกแบบ (หัวข้อ)	
4.4.1 บททั่วไป	
4.4.2 การวางแผนการออกแบบและพัฒนา	7.3.1
4.4.3 การประสานร่วมภายในองค์กรและในด้านวิชาการ	7.3.1
4.4.4 ข้อมูลที่ใช้ในการออกแบบ	7.2.1+7.3.2
4.4.5 ผลการออกแบบ	7.3.3
4.4.6 การทบทวนการออกแบบ	7.3.4
4.4.7 การทวนสอบการออกแบบ	7.3.5
4.4.8 ความถูกต้องของแบบ	7.3.6
4.4.9 การเปลี่ยนแปลงแบบ	7.3.7
4.5 การควบคุมข้อมูลและเอกสาร (หัวข้อ)	
4.5.1 บททั่วไป	4.2.3
4.5.2 การรับรองและการออกเอกสารและข้อมูล	4.2.3

ISO 9002:1994	ISO 9001:2000
4.5.3 การเปลี่ยนแปลงเอกสารและข้อมูล	4.2.3
4.6 การจัดซื้อ (หัวข้อ)	
4.6.1 บททั่วไป	
4.6.2 การประเมินผู้รับจ้างช่วง	7.4.1
4.6.3 ข้อมูลการจัดซื้อ	7.4.2
4.6.4 การทวนสอบผลิตภัณฑ์ที่จัดซื้อ	7.4.3
4.7 การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบโดยลูกค้า	7.5.4
4.8 การชี้บ่งและการสอบกลับได้ของผลิตภัณฑ์	7.5.3
4.9 การควบคุมกระบวนการ	6.3+6.4+7.5.1+7.5.2
4.10 การตรวจสอบและการทดสอบ (หัวข้อ)	
4.10.1 บททั่วไป	7.1+8.1
4.10.2 การตรวจสอบและการทดสอบเพื่อการรับ	7.4.3+8.2.4
4.10.3 การตรวจและการทดสอบระหว่างกระบวนการ	8.2.4
4.10.4 การตรวจสอบและการทดสอบขั้นสุดท้าย	8.2.4
4.10.5 บันทึกการตรวจสอบและการทดสอบ	7.5.3+8.2.4
4.11 การควบคุมเครื่องตรวจสอบ เครื่องวัดและเครื่องทดสอบ (หัวข้อ)	
4.11.1 บททั่วไป	7.6
4.11.2 วิธีการควบคุม	7.6
4.12 สถานะการตรวจสอบและทดสอบ	7.5.3
4.13 การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด (หัวข้อ)	
4.13.1 บททั่วไป	8.3
4.13.2 การทบทวนและการกำจัดผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด	8.3
4.14 การปฏิบัติการแก้ไขและการป้องกัน (หัวข้อ)	
4.14.1 บททั่วไป	8.5.2+8.5.3
4.14.2 การปฏิบัติการแก้ไข	8.5.2
4.14.3 การปฏิบัติการป้องกัน	8.5.3
4.15 การเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ การบรรจุ การเก็บรักษา และการส่งมอบ (หัวข้อ)	
4.15.1 บททั่วไป	

ISO 9002:1994	ISO 9001:2000
4.15.2 การเคลื่อนย้าย	7.5.5
4.15.3 การจัดเก็บ	7.5.5
4.15.4 การบรรจุ	7.5.5
4.15.5 การเก็บรักษา	7.5.5
4.15.6 การส่งมอบ	7.5.1
4.16 การควบคุมบันทึกคุณภาพ	4.2.4
4.17 การตรวจติดตามคุณภาพภายใน	8.2.2+8.2.3
4.18 การฝึกอบรม	6.2.2
4.19 การบริการ	7.5.1
4.20 เทคนิคทางสถิติ (หัวข้อ)	
4.20.1 การชี้แจงความจำเป็น	8.1+8.2.3+8.2.4+8.4
4.20.2 วิธีการ	8.1+8.2.3+8.2.4+8.4

ตารางที่ 2-2 แสดงข้อกำหนดที่มีความสอดคล้องระหว่าง ISO 9001:2000 และ ISO 9002:1994⁸

ISO 9001:2000		ISO 9002:1994	
1	ขอบข่าย	1	ขอบข่าย
1.1	บททั่วไป	-	
1.2	การประยุกต์ใช้	-	
2	มาตรฐานอ้างอิง	2	เอกสารอ้างอิง
3	คำศัพท์และนิยาม	3	บทนิยาม
4	ระบบบริหารคุณภาพ (หัวข้อ)	-	
4.1	ข้อกำหนดทั่วไป	4.2.1	บททั่วไป (ระบบคุณภาพ)
4.2	ข้อกำหนดด้านเอกสาร (หัวข้อ)	4.2.2	ขั้นตอนการดำเนินงานในระบบคุณภาพ
4.2.1	บททั่วไป	4.2.2	ขั้นตอนการดำเนินงานในระบบคุณภาพ
4.2.2	คู่มือคุณภาพ	4.2.1	บททั่วไป (ระบบคุณภาพ)

⁸ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย (ลำปาง) จำกัด, เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่อง ISO 9001:2000, กุมภาพันธ์ 2544 หน้า 48-51.

ISO 9001:2000		ISO 9002:1994	
4.2.3	การควบคุมเอกสาร	4.5.1	บททั่วไป (การควบคุมเอกสารและข้อมูล)
		4.5.2	การรับรองและการออกเอกสารและข้อมูล
		4.5.3	การเปลี่ยนแปลงเอกสารและข้อมูล
4.2.4	การควบคุมบันทึก	4.16	การควบคุมบันทึกคุณภาพ
5	ความรับผิดชอบด้านการบริหาร (หัวข้อ)	-	
5.1	ความมุ่งมั่นของฝ่ายบริหาร	4.1.1	นโยบายคุณภาพ
5.2	การให้ความสำคัญกับลูกค้า	4.3.2	การทบทวน
5.3	นโยบายคุณภาพ	4.1.1	นโยบายคุณภาพ
5.4	การวางแผน (หัวข้อ)		
5.4.1	วัตถุประสงค์ด้านคุณภาพ	4.1.1	นโยบายคุณภาพ
5.4.2	การวางแผนระบบบริหารคุณภาพ	4.2.3	การวางแผนคุณภาพ
5.5	ความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการสื่อสาร (หัวข้อ)	-	
5.5.1	ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่	4.1.2.1	อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
5.5.2	ตัวแทนฝ่ายบริหาร	4.1.2.3	ตัวแทนฝ่ายบริหาร
5.5.3	การสื่อสารภายใน	-	
5.6	การทบทวนโดยฝ่ายบริหาร (หัวข้อ)		
5.6.1	บททั่วไป	4.1.3	การทบทวนการบริหารงาน
5.6.2	ข้อมูลการทบทวน	4.1.3	การทบทวนการบริหารงาน
5.6.3	ผลการทบทวน	4.1.3	การทบทวนการบริหารงาน
6	การจัดการทรัพยากร (หัวข้อ)	-	
6.1	การจัดสรรทรัพยากร	4.1.2.2	ทรัพยากร
6.2	ทรัพยากรบุคคล (หัวข้อ)	-	
6.2.1	บททั่วไป	4.1.2.2	ทรัพยากร
6.2.2	การฝึกอบรม ความตระหนักและความสามารถ	4.18	การฝึกอบรม
6.3	โครงสร้างพื้นฐาน	4.9	การควบคุมกระบวนการ
6.4	สภาพแวดล้อมในการทำงาน	4.9	การควบคุมกระบวนการ
7	กระบวนการผลิตและ/หรือการบริการ (หัวข้อ)	-	

ISO 9001:2000		ISO 9002:1994	
7.1	การวางแผนกระบวนการผลิต	4.2.3 4.10.1	การวางแผนคุณภาพ บททั่วไป (การตรวจสอบและการ ทดสอบ)
7.2	กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า (หัวข้อ)	-	
7.2.1	การระบุข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับผลิต ภัณฑ์	4.3.2 4.4.4	การทบทวน ข้อมูลป้อนเข้าสู่การออกแบบ
7.2.2	การทบทวนข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับผลิต ภัณฑ์	4.3.2 4.3.3 4.3.4	การทบทวน การแก้ไขเพิ่มเติมข้อตกลง บันทึก
7.2.3	การสื่อสารกับลูกค้า	4.3.2	การทบทวน
7.3	การออกแบบและการพัฒนา (หัวข้อ)		
7.3.1	การวางแผนการออกแบบและการพัฒนา	4.4.2 4.4.3	การวางแผนการออกแบบและพัฒนา การประสานงานร่วมภายในองค์กรและ ในด้านวิชาการ
7.3.2	ข้อมูลสำหรับการออกแบบและการพัฒนา	4.4.4	ข้อมูลป้อนเข้าสู่การออกแบบ
7.3.3	ผลจากการออกแบบและการพัฒนา	4.4.5	ผลการออกแบบ
7.3.4	การทบทวนการออกแบบและการพัฒนา	4.4.6	การทบทวนการออกแบบ
7.3.5	การทวนสอบการออกแบบและการพัฒนา	4.4.7	การทวนสอบการออกแบบ
7.3.6	การรับรองผลของการออกแบบและการ พัฒนา	4.4.8	ความถูกต้องของแบบ
7.3.7	การควบคุมการเปลี่ยนแปลงการออกแบบ และการพัฒนา	4.4.9	การเปลี่ยนแปลงแบบ
7.4	การจัดซื้อ (หัวข้อ)	-	
7.4.1	กระบวนการจัดซื้อ	4.6.2	การประเมินผู้รับจ้างช่วง
7.4.2	สารสนเทศของการจัดซื้อ	4.6.3	ข้อมูลการจัดซื้อ
7.4.3	การทวนสอบผลิตภัณฑ์ที่จัดซื้อ	4.6.4 4.10.2	การทวนสอบผลิตภัณฑ์ที่จัดซื้อ การตรวจและการทดสอบเพื่อการรับ
7.5	การผลิตและการบริการ (หัวข้อ)	-	
7.5.1	การควบคุมกระบวนการผลิตและการ บริการ	4.9 4.15.6 4.19	การควบคุมกระบวนการ การส่งมอบ การบริการ

ISO 9001:2000		ISO 9002:1994	
7.5.2	การรับรองกระบวนการผลิตและการบริการ	4.9	การควบคุมกระบวนการ
7.5.3	การบ่งชี้และการสอบกลับ	4.8	การชี้บ่งและการสอบกลับได้ของผลิตภัณฑ์
		4.10.5	บันทึกการตรวจสอบและการทดสอบ
		4.12	สถานะการตรวจสอบและทดสอบ
7.5.4	ทรัพย์สินของลูกค้า	4.7	การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ส่งมอบ โดยลูกค้า
7.5.5	การรักษาผลิตภัณฑ์	4.15.2	การเคลื่อนย้าย
		4.15.3	การจัดเก็บ
		4.15.4	การบรรจุ
		4.15.5	การเก็บรักษา
7.6	การควบคุมอุปกรณ์การเฝ้าติดตามและการตรวจวัด	4.11.1	บททั่วไป (การควบคุมเครื่องตรวจสอบ เครื่องวัด และเครื่องทดสอบ)
		4.11.2	วิธีการควบคุม
8	การวัด การวิเคราะห์และการปรับปรุง	-	
8.1	การเฝ้าติดตามและการวัด	4.10.1	บททั่วไป (การตรวจสอบและการทดสอบ)
		4.20.1	การชี้บ่งความจำเป็น
		4.20.2	วิธีการ
8.2	การเฝ้าติดตามและการวัด (หัวข้อ)	-	
8.2.1	ความพึงพอใจของลูกค้า	-	
8.2.2	การตรวจประเมินภายใน	4.17	การตรวจติดตามคุณภาพภายใน
8.2.3	การเฝ้าติดตามและการวัดกระบวนการ	4.17	การตรวจติดตามคุณภาพภายใน
		4.20.1	การชี้บ่งความจำเป็น
		4.20.2	วิธีการ
8.2.4	การเฝ้าติดตามและวัดผลิตภัณฑ์	4.10.2	การตรวจสอบและการทดสอบเพื่อการรับ
		4.10.3	การตรวจสอบและการทดสอบระหว่างกระบวนการ
		4.10.4	การตรวจสอบและการทดสอบขั้นสุดท้าย
		4.10.5	บันทึกการตรวจสอบและการทดสอบ
		4.20.1	การชี้บ่งความจำเป็น
		4.20.2	วิธีการ

ISO 9001:2000		ISO 9002:1994	
8.3	การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด	4.13.1	บททั่วไป (การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด)
		4.13.2	การทบทวนและการกำจัดผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด
8.4	การวิเคราะห์ข้อมูล	4.20.1	การชี้แจงความจำเป็น
		4.20.2	วิธีการ
8.5	การปรับปรุง (หัวข้อ)	-	
8.5.1	การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	4.1.3	การทบทวนการบริหาร
8.5.2	การปฏิบัติการแก้ไข	4.14.1	บททั่วไป
		4.14.2	การปฏิบัติการแก้ไข
8.5.3	การปฏิบัติการป้องกัน	4.14.1	บททั่วไป
		4.14.3	การปฏิบัติการป้องกัน

ทบทวนวรรณกรรม

ประสิทธิ์ สุทธิประสิทธิ์ (2543) บทความเรื่อง ISO 9000:2000 กลยุทธ์การจัดทำและปรับเปลี่ยนระบบการบริหารคุณภาพตามข้อกำหนดปี 2000⁹ กล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำ/ปรับเปลี่ยนเข้าสู่มาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001:2000 สำหรับผู้ใช้มาตรฐานฉบับปี 1994 ที่จะปรับเปลี่ยนเข้าสู่มาตรฐานฉบับปี 2000 ว่าสามารถดำเนินการได้โดย 1) ศึกษาทำความเข้าใจมาตรฐาน ISO 9001:2000 ในประเด็นสาระต่างๆ 2) ชี้แจงประเด็นสาระที่เปลี่ยนแปลงและที่เพิ่มเติมในรายละเอียดเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จจึง 3) ทวนสอบระบบคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดในมาตรฐานฉบับปี 1994 ว่าเป็นไปตามแนวทางของมาตรฐานฉบับปี 2000 หรือไม่ 4) ประเมินว่าระบบบริหารคุณภาพขององค์กรมีการบริหารเชิงกระบวนการ (Process approach) หรือไม่ หากไม่มี ต้องออกแบบระบบบริหารคุณภาพให้มีลักษณะการบริหารเชิงกระบวนการ 5) ฝึกอบรมบุคลากรระดับต่างๆ 6) ปรับปรุงเอกสารและระบบ 7) ปฏิบัติจริงตามระบบและเอกสาร 8) ทบทวนระบบ และทำการตรวจติดตามคุณภาพภายในเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติจริง 9) ปรับปรุงระบบและขอรับการรับรอง

⁹ ประสิทธิ์ สุทธิประสิทธิ์, "ISO 9000:2000 กลยุทธ์การจัดทำและปรับเปลี่ยนระบบการบริหารคุณภาพตามข้อกำหนดปี 2000", Quality (กรกฎาคม-กันยายน 2543) : 122